

Alkoholiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (bürokratia vähendamine) eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga kavandatakse alkoholiseaduse, elektroonilise side seaduse, lõhkematerjaliseaduse, riigilõivuseaduse, tarbijakaitseaduse, tubakaseaduse, turismiseaduse ja väärismetalltoodete seaduse muudatused, mille jõustumisel seadusena vabanevad ettevõtjad liialt bürokratlike nõuete täitmisest. Tegemist on kobareelnõuga, mis tähendab, et loetletud seaduste muutmine ei ole omavahel seotud muul viisil kui bürokratia vähendamise eesmärgi kaudu.

Eelnõukohane seadus, v.a turismiseaduse muudatus, on kavandatud jõustuma üldises korras, st kümnnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist. Turismiseaduse muudatus on kavandatud jõustuma kolmekümnnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja alkoholiseaduse ja tubakaseaduse osa on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna õigusnõunik Tanel Kivi (tanel.kivi@mkm.ee), elektroonilise side seaduse ja riigilõivuseaduse osa Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi TTJA) õigusnõunik Grete Leesmann (grete.leesmann@ttja.ee), lõhkematerjaliseaduse osa Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna nõunik Maris Raudsepp (maris.raudsepp@mkm.ee), tarbijakaitseaduse osa Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna nõunik Mari-Liis Aas (mari-liis.aas@mkm.ee), väärismetalltoodete seaduse osa Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna nõunik Maanus Urb (maanus.urb@mkm.ee) ning turismiseaduse osa Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna turisminõunik Kati Kikas (kati.kikas@mkm.ee).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi §-de 1, 3 ja 5–8 osas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Käddi Tammiku (kaddi.tammiku@mkm.ee) ning §-de 2 ja 4 osas sama osakonna õigusnõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@mkm.ee).

Eelnõu ja seletuskirja on keeletoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse järgmiste seaduste järgmisi redaktsioone:

- 1) alkoholiseadus (RT I, 09.01.2025, 20);
- 2) elektroonilise side seadus (RT I, 02.01.2025, 23);
- 3) lõhkematerjaliseadus (RT I, 12.12.2024, 9);

- 4) riigilõivuseadus (RT I, 08.07.2025, 64);
- 5) tarbijakaitseseadus (RT I, 08.07.2025, 32);
- 6) tubakaseadus (RT I, 09.01.2025, 30);
- 7) turismiseadus (RT I, 10.02.2023, 34);
- 8) väärismetalltoodete seadus (RT I, 30.04.2024, 14).

Eelnõu kohta ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust, kuna seaduseelnõu seadusena rakendamise eesmärgiga ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju (HÕNTE § 1 lg 2 p 5).

Eelnõu koostamiseks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium esitanud ettepanekud loastamise ja järelevalve tõhustamiseks oma valitsemisalas 12.06.2025. a Vabariigi Valitsuse liikmete nõupidamisele (valitsuskabineti nõupidamine), kus ettepanek kobareelnõu koostada heaks kiideti.

Eelnõu on seotud Eesti Reformierakonna ja Erakonna Eesti 200 valitsusliidu aluslepingu punkti 9.1 alapunktiga 224 „Ettevõtluse kasvuks vähendame halduskoormust ning lihtsustame teenuseid ja regulatsioone. Pidev tegevus.“

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamuse saavutamine.

2. Eelnõu eesmärk

Õigusaktide muudatuste eesmärk on vähendada bürokraatiat.

- 1) Alkoholiseaduse muudatuse eesmärk on seaduse kaasajastamine, et vähendada ettevõtjatele kehtivaid ebamõistlikke nõudeid ning samal ajal suurendada e-kaubanduse paindlikkust ja soodustada tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõttu. Füüsilise kaupluse ja kassaaparaadi nõude kaotamine vähendab halduskoormust, samas kui täiendavate nõuete kehtestamisega tagatakse, et alkohol ei oleks alaealistele kättesaadav.
- 2) Elektroonilise side seaduse (ESS) muudatuse eesmärk on ajakohastada elektroonilise side seadust, vähendada ettevõtjate halduskoormust, ühtlustada radio- ja sageduslubade kehtivusaegu ning tunnistada kehtetuks nõuded, mis ei ole enam asjakohased.
- 3) Lõhkematerjaliseaduse muudatuse eesmärk on leevendada ettevõtjatele kehtivaid nõudeid. Loakohustuse asendamine teatamiskohustusega lõhkematerjali vedamise korral Eesti territooriumi piires vähendab nii ettevõtjate kui ka riigi halduskoormust.
- 4) Riigilõivuseaduse muudatuse eesmärk on otseselt seotud ESS-i muudatustega, millega pikendatakse amatöörradiojaama tööloa kehtivusaega ning ühtlustatakse raadioteenuse osutamiseks antava sagedusloa kehtivusaeg meediateenuste seaduse (MeeTS) alusel antava raadioteenuse tegevusloa kehtivusajaga. Sellest tulenevalt on vaja korrigeerida ka vastavate toimingute eest tasumisele kuuluvaid riigilõive, et tagada nende proportsionaalsus ja vastavus kulupõhimõttele pikema perioodi jooksul.
- 5) Tarbijakaitseseaduse muudatuse eesmärk on tõhustada tarbijavaidluste komisjoni tööd, muutes komisjoni koosseisu reeglina üheliikmeliseks ja andes komisjoni esimehele õiguse otsustada suulise istungi vajaduse üle, suurendades komisjoni sekretariaadi pädevust otsustada menetluse mittealustamise ja lõpetamise üle, kaotades ära mahukate protokollide koostamise nõude ja suurendades piirmäära, mille korral komisjon võib

jätta tarbija avalduse menetlusse võtmata või menetluse lõpetada. Vastavad muudatused avaldavad positiivset mõju ka kauplejatele ja tarbijatele, kes saavad lahendi tulevikus kätte kiiremini. Lisaks väheneb ettevõtjus- või kutseliidu esindajate halduskoormus komisjonis osalemise vajaduse vähenemise tõttu.

- 6) Tubakaseaduse muudatuse eesmärk on luua õigusselgust *müügisaalita müügikoha* termini defineerimisel. Tubakaseadus keelab tubakatoodete müügi müügisaalita müügikohas, *müügisaalita müügikoht* aga on defineerimata. Praktikas on erinevate müügikohtade defineerimine olnud ettevõtjatele keerukas, mistõttu vajab termin legaldefiniitsiooni seaduse tasandil.
- 7) Turismiseaduse muudatuse eesmärk on ühtlustada reisiettevõtjate erinevate dokumentide TTJA-le esitamise viisi, et vähendada halduskoormust ning muuta dokumentide esitamine lihtsamaks ja menetlus kiiremaks.
- 8) Väärismetalltoodete seaduse muudatuse eesmärk on muuta nimemärgise registreerimise protsess ühekordseks tegevuseks, kus registreering kehtib tähtajatult, ilma et seda oleks vaja perioodiliselt uuendada või pikendada. Tähtajatu registreering vähendab nii ettevõtjate kui ka riigi halduskoormust.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb üheksast paragrahvist, milles nähakse ette kaheksa seaduse muutmise.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse alkoholiseadust (AS)

Punktiga 1 muudetakse AS § 40 lõike 1 punkti 12 ja see sõnastatakse järgmiselt: „12) e-kaubanduses“. Seni on alkoholiseaduse kohaselt olnud alkoholi e-kaubanduses jaemüügiga tegeleval ettevõtjal kohustus pidada füüsilist kauplust või toitlustusettevõtet, kuna nimetatud säte lubab alkohoolsete jookide jaemüüki e-kaubanduse korras üksnes ettevõtja kaupluse või toitlustusettevõtte kaudu, mis on kantud majandustegevuse registrisse. Kavandatav muudatus võimaldab alkohoolsete jookide müüki ka ilma füüsilise kaupluse olemasoluta. Tänapäeval on füüsilise kaupluse nõue osutunud ebamõistlikuks ja ebaefektiivseks, eriti Eesti enda väikeettevõtjate ja -tootjate jaoks, kellel puudub võimalus konkureerida suurte jaekettidega ning kelle jaoks on e-kaubandus ja avalikud üritused sageli ainsad realistlikud turustamiskanaliid. Füüsilise poe pidamine üksnes e-kaubanduse võimaldamiseks toob kaasa ebaproportsionaalseid kulusid, mida väiksemad tootjad sageli kanda ei suuda. Samuti ei võimalda ühe kaupluse pidamine neil mõistlikult jõuda tarbijateni, kes võivad asuda üle Eesti. Selleks, et kehtivat piirangut formaalselt täita, on ettevõtjad avanud väikeseid poode laoruumidesse, millel on väga piiratud lahtiolekuajad ja mis ei täida tegelikku kaupanduseesmärki, vaid võimaldavad üksnes kauba legaalselt realiseerimist e-kaubanduse vahendusel. Õiguskantsler on juba 2011. aastal juhtinud tähelepanu sellele, et selline piirang moonutab konkurentsi, annab põhjendamatu eelise suurtele kauplustele ja maaletoojatele ning piirab ebaproportsionaalselt ettevõtjusvabadust. Alkoholi kättesaadavuse piiramine on saavutatav ka leebemate meetmetega. Alkoholiseaduse alusel on järelevalve tegemine jagatud mitme asutuse vahel (TTJA, Maksu- ja Tolliamet (MTA), Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA), Politsei- ja Piirivalveamet (PPA), kohalik omavalitsus enda haldusterritooriumil) ning füüsilise poe olemasolu ei hõlbusta e-kaubanduse müügitehingute kontrollimist, kuivõrd veebimüügi üle tuleb teha eraldi järelevalvet. Füüsilise poe kohustuse kaotamine ei võta kohalike omavalitsustelt voli kehtestada piiranguid selle kohta, kus võib alkoholi müüa. Positiivsena võib see vähendada kohalike omavalitsuste töökoormust, kuivõrd jääb ära nn näiliste poodidega seonduv haldustegevus, kus pood on loodud üksnes seadusest tuleneva nõude täitmiseks ja tegutseb piiratud lahtiolekuajaga. Müügikellaegade suhtes kehtestatud piirangud,

reklaamikeeld, alaealiste kaitse vanuse kontrolli teel ning alkoholi nähtavuse piirangud jäävad endiselt kehtima. Samuti on tulenevalt alkoholiseaduse § 41 lõikest 5 alkohoolse joogi kohaleveoteenuse osutamine endiselt keelatud ajavahemikul kella 22.00-st kuni 10.00-ni.

Punktiga 2 muudetakse AS § 40 lõiget 1². Alkohoolseid jooke ei tohi paigutada nii, et tarbija puutuks kaupluse küllastamisel nendega vältimatult kokku, ning nende väljapanek ei tohi olla märgatavalt nähtav ülejäänud müügisaalist, välja arvatud müügisaali see ala, kus tehing fikseeritakse ja mis ei ole tarbijale ligipääsetav. Tegemist on tehnilise muudatusega, millega asendatakse sõna „kassaaparaat“ sõnadega „tehing fikseeritakse“. Tulenevalt §-s 44 tehtavast muudatusest, millega kaotatakse kasutuselt *kassaaparaadi* termin, ei ole otstarbekas viidata enam alale, kus asub kassaaparaat, kuna tehingu fikseerimiseks saab kasutada ka teisi vahendeid.

Punktiga 3 täiendatakse AS § 41 lõiget 3 kolmanda lausega, mille kohaselt müügisaali nõue ei kohaldu alkohoolse joogi jaemüügile e-kaubanduses, toitlustusettevõttes või avalikul üritusel. Alkoholiseaduse § 40 lg 1 p-dest 2 ja 8 tulenevalt võib alkoholi müüa jaemüügi korras toitlustusettevõttes ja avalikul üritusel. Alkoholiseaduse § 41 lõige 3 keelab alkohoolse joogi jaemüügi müügisaalita müügikohas, mis justkui välistab võimaluse toitlustusettevõtetel, millel puudub ehitises olev piiritletud müügisaal, alkoholi müüa. Samuti ei ole välietendustel, laatadel ja teistel avalikel üritustel alkoholi müüjatel müügisaali, mis justkui muudaks nende tegevuse ebaseaduslikuks olenemata sellest, et alkoholiseadus (§ 40 lg 1 p-d 2 ja 8) seda lubab.

See muudatus annab müüjate jaoks kindlust ja tagab õigusselguse järelevalves, et müügisaali puudumine nendel konkreetsetel juhtudel ei muuda tegevust ebaseaduslikuks. Rõhutada tuleb, et alkoholi tarbimine avalikus kohas on üldjuhul keelatud korrakaitseaduse § 55 lõike 2 kohaselt. Samuti ei ole muudatuse eesmärgiks laiendada alkoholi jaemüügikohti. Oluline on samuti kohalike omavalitsuste roll alkoholimüügi reguleerimisel ning nende jaoks säilib võimalus ja õigus kehtestada oma haldusterritooriumil täiendavaid piiranguid (AS § 42).

Punktiga 4 muudetakse AS § 44 pealkirja ja sätte sõnastust selliselt, et alkohoolse joogi jaemüük kaupluses ja toitlustusettevõttes on lubatud, kui kellaaja täpsusega fikseeritakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kõik alkohoolse joogi jaemüügi tehingud. Seni kehtib kauplustes ja toitlustusettevõtetes kohustus alkohoolse joogi jaemüügiks omada kassaaparaati ja fikseerida tehinguid sellega. See nõue on eelkõige väikeettevõtjate jaoks ebamõistlik ning säte ei täida oma eesmärki, kuivõrd kassaaparaadile kohaldatavad nõuded puuduvad. Nüüdseks on arenenud erinevad tehnoloogilised lahendused ja ettevõtjatel on võimalik kasutada müügi fikseerimiseks mitmesuguseid elektroonilisi lahendusi, mis ei ole seotud kassaaparaadi olemasoluga. Kassaaparaadi nõude kaotamisega liigutakse ajaga kaasa, muutes regulatsiooni tehnoloogianeutraalseks ja rõhutades, et oluline on tulemus, milleks on konkreetsete andmete fikseerimine, tähtsustamata vahendit, mille abil seda tehakse. Väikeettevõtjal ei ole majanduslikult otstarbekas kassaaparaati soetada ja ülal pidada üksnes seadusest tuleneva kassaaparaadi omamise kohustuse tõttu. Ettevõtja saab valida sobiva müügitulemuse fikseerimise viisi, mis tagab vajaminevate andmete säilitamise.

Kehtiv kohustus omada alkohoolse joogi jaemüügiks kaupluses ja toitlustusettevõttes kassaaparaati asendatakse kohustusega fikseerida tehingu toimumise kellaeg kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Alkoholiseadus piirab alkoholi jaemüüki teatud kellaegadel ning tehingu kellaaja fikseerimise nõue tagab võimaluse andmeid kontrollida järelevalve korras, lihtsustades järelevalveasutuse jaoks tuvastamist, kas alkoholi müüdi väljaspool lubatud aega. Kassaaparaadi olemasolu kohustus ei taga, et müügitehingu kellaeg oleks fikseeritud ning seeläbi järelevalveasutuse jaoks kontrollitav. Lisaks tehingu kellaaja fikseerimisele

kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis peab alkohoolse joogi jaemüügi korral kaupluses ja toitlustusettevõttes järgima tarbija õigust saada teavet kauba müümise või teenuse osutamise kohta tulenevalt tarbijakaitseseadusest (TKS § 4). Säte ei kohaldu alkohoolse joogi jaemüügile e-kaubanduses, kuna tehingu toimumise aeg ei ole seal seotud füüsilise müügihetkega ega alkohoolse joogi üleandmise hetkega, vaid tellimuse vormistamisega, mis võib toimuda väljaspool alkoholi müügiks lubatud kellaaegu. Kuna e-kaubanduses ei toimu alkoholi müüki kaupluses ega toitlustusettevõttes, siis ei ole otstarbekas rakendada samasugust tehingu kellaja fikseerimise nõuet, nagu füüsilises müügikeskkonnas. AS § 41 lõike 5 kohaselt on keelatud alkohoolse joogi tarbijale üleandmine kohaleveoteenuse osutamisel ajavahemikul kella 22.00-st kuni 10.00-ni, millest tulenevalt ei ole tarbijal võimalik e-kaubanduses alkohoolset jooki omandada väljaspool selleks ettenähtud kellaaegu.

Punktiga 5 muudetakse AS § 47 lõike 3 sõnastust, mille kohaselt enne alkohoolse joogi valduse üleandmist peab senine valdaja tuvastama, et valduse omandaja on täisealine, isikut tõendava dokumendi alusel, mis vastab isikut tõendavate dokumentide seadusele, või e-identimise vahendiga, mis kuulub kõrge usaldusväarsuse tasemega e-identimise süsteemi. Täiseaisust ei pea tuvastama valduse omandaja puhul, kes on ilmselgelt täisealine või kelle täisealisus on senisele valdajale teada.

Muudatusega täpsustatakse alkohoolse joogi valduse üleandmise hetkel vanuse tuvastamise viisi, et see vastaks tänapäevastele tehnoloogilistele võimalustele ning tagaks alaealiste kaitse alkoholi eest. Edaspidi peab senine valdaja tuvastama valduse omandaja vanuse kas isikut tõendava dokumendi andmete alusel või kõrge usaldusväarsuse tasemega e-identimise süsteemi vahendi abil, milleks on näiteks Smart-ID või riigi autentimisteenuse (TARA) kaudu teiste liikmesriikide eID-vahendid. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 910/2014 (e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ) artikli 8 lõike 2 punkt c kohaselt osutab kõrge usaldusväarsuse tase e-identimise süsteemi kuuluvale e-identimise vahendile, mis on isiku väidetava või tema kinnitatud isikusamasuse tuvastamiseks kõrgema usaldusväarsuse tasemega kui märkimisväärse usaldusväarsuse tasemega e-identimise vahend ning mille kirjeldamisel osutatakse sellega seotud tehnilistele kirjeldustele, standarditele ja menetlustele, sealhulgas tehnilisele kontrollile, mille eesmärk on hoida ära isikuandmete väärkasutamist või muutmist. Vanuse tuvastamine ei ole vajalik juhul, kui isik on ilmselgelt täisealine. Kui vanust ei ole võimalik tuvastada, ei tohi alkohoolse joogi valdust üle anda. Kehtiv regulatsioon näeb ette vanuse tuvastamist üksnes isikut tõendava dokumendi alusel, kuid praktikas on võimalik sama eesmärki saavutada erinevate tehnoloogiliste lahenduste abil, mis võimaldavad turvalist ja usaldusväärset autentimist. Kavandatav muudatus annab ettevõtjatele paindlikkuse valida sobivaim tehniline lahendus, säilitades nõutav turvalisuse tase.

Punktiga 6 muudetakse AS § 62 lõike 1 sõnastust, mille kohaselt alkohoolse joogi jaemüügil tehingu fikseerimata jätmise eest karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut. Tegemist on tehnilise muudatusega, millega kaotatakse väärtekoosseisust sõna „kassaaparaat“. Tulenevalt §-s 44 tehtavast muudatusest, millega kaotatakse kassaaparaadi kohustus, ei ole otstarbekas viidata enam kassaaparaadile, kuna on lubatud kasutada ka teisi lahendusi tehingu fikseerimiseks. Muudatuse järel rakendub sanktsioon edaspidi olukorras, kus tehing on jäetud fikseerimata lähtuvalt muudetavast §-st 44.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse elektroonilise side seadust (ESS)

Punktiga 1 muudetakse ESS § 11 lõiget 3 ja lisatakse viide eelnõuga kavandatavale uuele sagedusloa kehtivusaja erandile, mida hakkab reguleerima ESS § 11 lõige 7¹. ESS § 11 lõige 3

sätetab üldreegli sagedusloa kehtivusajale, milleks on üks aasta. Sama sättega viidatakse erandkorras pikema kehtivustähtajaga sageduslubade liikidele. Kuna kõnesoleva eelnõuga on kavas luua erand raadioteenuse osutamiseks kasutatavate raadiosageduste sageduslubade tähtajale, siis lisatakse ESS § 11 lõikesse 3 täpsustus, et üheaastane kehtivusaeg ei kohaldu kavandatava ESS § 11 lõike 7¹ tegevusloa puhul.

Punktiga 2 pikendatakse ESS § 11 lõikes 7 amatöörradiojaama tööloa maksimaalset kehtivusaega viielt aastalt kümnele. Praktikas ei ole leidunud põhjendust amatöörradiojaama tööloa lühemale kehtivusajale. Tööloa väljastamise üheks eelduseks on radioamatööri kvalifikatsioonitunnistuse olemasolu, mis antakse tähtajatult. Raadioamatööride tegevus on reguleeritud ning rikkumisi esineb harva. Kui rikkumisi peaks esinema, on TTJA-l õigus tööluba peatada või kehtetuks tunnistada. Seega on tööloa tähtaja pikendamisega kaasnevat riski võimalik maandada teiste meetmete abil ning sagedane loa uuendamine ei ole põhjendatud. Arvestades, et vastavaid töölubasid on praeguse seisuga ligi 700 ning tööload vajavad pikendamist viie aasta tagant, esitab igal aastal tööloa taotluse ligikaudu 140 isikut. Tööloa kehtivusaja pikendamine viielt aastalt kümnele vähendab oluliselt taotlejate halduskoormust ning TTJA poolt töölubade andmise otsuste arvu poole võrra.

Punktiga 3 täiendatakse ESS § 11 lõikega 7¹, kehtestades erandi sellisele sagedusloa kehtivuse tähtajale, mis on antud raadioteenuse osutamiseks. Uue sätte kohaselt annab TTJA raadioteenuse osutamiseks raadiosageduse kasutajale sagedusloa kehtivusega kuni raadioteenuse osutamise tegevusloa kehtivuse lõppemiseni, kuid mitte kauemaks kui seitsmeks aastaks. Uue erandi eesmärk on ühtlustada MeeTS-is reguleeritud raadioteenuse tegevusloa (edaspidi ka *raadioluba*) ja raadiosagedustel raadioteenuse pakkumiseks vajaliku sagedusloa kehtivusaegu. MeeTS § 35 lg 2 näeb ette, et raadioluba antakse kuni seitsmeks aastaks. Kui hetkel kehtib raadioteenuse osutamise otstarbel kasutatav sagedusluba vaid ühe aasta, siis tähendab see, et raadioteenuse osutaja taotleb raadioloo kehtivuse ajal sagedusloa kehtivuse pikendamist igal aastal.

Muudatuse eesmärk on vähendada raadioteenuse osutajate halduskoormust. Sagedusloa kehtivuse sidumine raadioloo kehtivusega on loogiline ja vähendab tarbetut bürokraatiat. Seitsmeaastane maksimaalne tähtaeg on kooskõlas MeeTS-is sätestatud raadioteenuse tegevusloa maksimaalse kehtivusajaga. Samas ei anta ESS § 11 lõikega 7¹ raadioteenuse osutajale sagedusluba pikemaks ajaks kui asjaomase raadioloo kehtivuse lõpuni.

Punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks ESS § 12 lõige 3. Nii sageduslubade kui ka raadioteenuse osutamise tegevuslubade väljaandja on TTJA, mistõttu seab säte ebamõistliku halduskoormuse sagedusloa taotlejale, kohustades teda esitama asutusele dokumente, mille asutus on ise välja andnud. Vabade sageduste efektiivseks kasutamiseks on sellegipoolest vajalik, et raadioteenuse osutamiseks antakse sagedusluba üksnes juhul, kui taotlejal on vastavaks perioodiks kehtiv raadioluba. Seetõttu täiendatakse ESS-is sageduslubade andmisest keeldumise aluseid (vt selgitusi eelnõu § 2 punkti 5 kohta). Sageduslubade andmisest keeldumise aluse seadmisega jäetakse välja praegu ESS § 12 lõikes 3 olev võimalus anda sagedusluba taotlejale, kellele ei ole väljastatud soovitud sagedusloa kehtivusajal kehtivat raadioluba, kuid kes taotleb sagedusluba raadioluba omava raadioteenuse osutajaga kokkuleppel tema programmi edastamiseks. Edaspidi antakse raadioteenuse osutamiseks sagedusluba üksnes isikule, kellel on selleks vastav raadioluba. Sagedusloa andmine üksnes raadioloo omanikule ühtlustab

praktikat ja lihtsustab kõikide osapoolte jaoks sageduslubade menetlemise ja väljaandmise protsessi.

Punktiga 5 täiendatakse ESS § 14 lõiget 1 punktiga 3¹, mis loob aluse sagedusloa andmisest keeldumiseks juhul, kui sagedusluba taotletakse raadioteenuse osutamiseks, kuid taotlejal puudub soovitud sagedusloa kehtivusaajal kehtiv meediateenuste seaduse alusel väljastatud raadioteenuse osutamise tegevusluba. Muudatus on seotud eelmises punktis kirjeldatud muudatusega, kuna raadioloo vajalikkus raadioteenuse osutamiseks sagedusloa väljastamiseks on praegu reguleeritud ESS § 12 lõikega 3. Kavandatav sagedusloa andmisest keeldumise alus täpsustab praeguses ESS § 12 lõikes 3 sätestatud nõudega, et raadioteenuse osutamiseks sagedusloa väljastamiseks on vajalik just meediateenuste seaduse alusel väljastatud raadioluba. Täpsustusega luuakse õigusselgus selles, et sagedusluba ei ole võimalik anda teises riigis väljastatud raadioloo alusel.

Punktiga 6 tunnistatakse kehtetuks ESS § 14 lõike 1 punkt 7 ja lõige 4. Muudatus on vajalik õigusselguse loomiseks ning ebavajalike piirangute kaotamiseks.

ESS § 14 lõikega 4 on sätestatud volitusnorm vastutavale ministrile TTJA tehnilise järelevalve tegemiseks statsionaarsete seadmete paiknemise piirkondade kehtestamiseks määrusega. Volitusnormi alusel on majandus- ja kommunikatsiooniminister kehtestanud 21. aprilli 2005. a määrusega nr 46 „Tehnilise Järelevalve Ameti tehnilise järelevalve teostamise statsionaarsete seadmete paiknemise piirkonnad“ vastavad piirkonnad. ESS § 14 lõike 1 punktiga 7 ja sama paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud määrusega ette nähtud monitooringuajaamade kaitse nõuded ei ole enam vajalikud ega ajakohased. Kõnealuste sätete ja määruse algne mõte ja eesmärk oli see, et TTJA monitooringuajaamasid ei segaks muud lähedal olevad FM- ja TV-saatjad oma tugevate signaalidega. Tänapäevane tehnoloogia on oluliselt vastupidavam välistele häiretele ning monitooringuajaamade tööd on võimalik tagada ka ilma geograafiliste piiranguteta. ESS § 14 lõike 1 punktis 7 reguleeritud sagedusloa andmisest keeldumise alus ei ole seega enam proportsionaalne ega vajalik. Sätte kehtetuks tunnistamine vähendab piiranguid sageduste kasutamisele ja lihtsustab regulatsiooni. ESS-i volitusnormi ja ESS § 14 lõike 1 punkti 7 kehtetuks tunnistamine tagaks õigusselguse ja kaotaks ebavajalikud piirangud.

Punktidega 7 ja 8 muudetakse ESS § 16 lõiget 1, täpsustades sageduslubade pikendamisel uue loa kehtivusaega. Kehtiv ESS § 16 sätestab sageduslubade pikendamise üldised alused ja korra, kuid ei täpsusta pikendatud sagedusloa kehtivusaega. Lisatav lause loob õigusselguse, nähes ette, et sagedusluba on võimalik pikendada sama pika tähtaja võrra, kui on vastavale sagedusloa liigile ette nähtud algne maksimaalne kehtivusaeg. Näiteks sagedusluba, mis on antud raadiosageduste kasutamiseks vee- või õhusõiduki pardal vastavalt ESS § 11 lõikele 6 kolmeks aastaks, on võimalik pikendada kuni kolme aasta võrra. Pikendada võib korduvalt. Lisaks jäetakse ESS § 16 lõikest 1 välja tarbetu tekstiosa „kehtivatel tingimustel“. Kuna säte reguleerib juba olemasoleva sagedusloa tähtaja pikendamist, on enesestmõistetav, et loa muid tingimusi ei muudeta.

Punktiga 9 kaotatakse ESS § 17 lõikest 9 tulenev kohustus avaldada TTJA veebilehel ESS § 17 lõike 2 kohase sagedusloaga antud raadiosageduste kasutamise õiguse üleandmise taotluse ja sama paragrahvi lõikes 5 sätestatud raadiosageduste kasutuslepingu alusel kasutamise õiguse andmise teate vormid. Kõnealuste taotluste ja teadete edastamise kohustus säilib vastavalt ESS § 17 lõigetele 2 ja 5, kuid taotlusteks ja teadeteks ei ole ette nähtud kindlat vormi. Lisaks säilib ESS § 17 lõikest 9 tulenev regulatsioon, et TTJA avalikustab oma veebilehel ESS § 17 lõikes

5 sätestatud raadiosageduste kasutuslepingu alusel kasutamise õiguse andmise teates sisalduva info. Vormide avalikustamist ei ole vaja reguleerida.

Punktiga 10 tunnistatakse kehtetuks ESS § 17 lõikes 10 sätestatud volitusnorm raadiosageduste kasutamise õiguse üleandmise ja kasutuslepingu alusel kasutamiseks andmise korra kehtestamiseks valdkonna eest vastutava ministri poolt. Volitusnormi kehtetuks tunnistamisega muutub kehtetuks ka volitusnormi alusel 1. juuli 2011. a majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 61 „Raadiosageduste kasutamise õiguse üleandmise ja kasutuslepingu alusel kasutamiseks andmise kord“. Volitusnormi kehtetuks tunnistamine on põhjendatud, kuna sagedusloa üleandmise protsess on piisavalt reguleeritud seaduse tasandil (ESS § 17) ning eraldi määruse kehtestamine ja ajakohastamine ei anna olulist lisaväärtust, kuid tekitab juurde halduskoormust.

Punktiga 11 lihtsustatakse kriteeriumi hindamise meetodikat, kuna selle täpsem reguleerimine ei ole vajalik. Asjaolu, kas vaba juurdepääsuga televisiooniteenuse osutaja edastatavad kanalid on kaabelvõrgu piirkonnas antenniga vastu võetavad, on võimalik tuvastada üldlevinud standarditele ja normidele tuginedes ja seda ei ole vaja määrusega eraldi tehniliste tingimustena sätestada. Veelgi enam, selliseid tehnoloogilisi lahendusi, mis kirjeldavad kanalite seda tüüpi edastust, enam peaaegu kasutusel ei ole. Sellega seoses tuleb kehtetuks tunnistada ka ESS § 90 lõige 5 koos volitusnormi alusel vastu võetud määrusega (vt selgitusi eelnõu § 2 punkti 12 kohta).

Punktiga 12 tunnistatakse kehtetuks ESS § 90 lõikes 5 sätestatud volitusnorm kaabelvõrgu osutamisele nõuete kehtestamiseks valdkonna eest vastutava ministri poolt. Volitusnormi kehtetuks tunnistamisega muutub kehtetuks ka volitusnormi alusel 19. oktoobri 2005. a majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 127 „Nõuded kaabelvõrgu piirkonnas vastuvõetava televisiooniprogrammi edastamise teenuse osutamisele“ (vt selgitusi ka eelnõu § 2 punkti 11 kohta).

Samuti tunnistatakse **punktiga 12** kehtetuks ESS § 137 lõige 3. Praegu kehtiva ESS § 137 lõikes 3 sätestatud regulatsiooni kohaselt koostab ja esitab TTJA üks kord kolme kuu jooksul Justiits- ja Digiministeeriumile ülevaate elektroonilise side valdkonnas toimunud muutustest koos sideteenuse turu peamiste näitajate statistiliste andmetega. Aruandluskohustuse täitmiseks esitavad sideturu kohta käivaid andmeid ettevõtjad TTJA-le kuni neli korda aastas. Praktika on näidanud, et sideturul ei toimu niivõrd kiireid muutusi, et nii tihe seire- ja aruandluskohustus oleks põhjendatud, mistõttu tuleks muuta aruandlus aastapõhiseks (ESS § 137 lg 1).

Muudatusega vähendatakse ettevõtjatelt andmete kogumist – vähendatakse ettevõtjate arvu (44 sideettevõtja asemel 34) ja küsitavate andmete koosseisu (nt jäetakse välja küsimused transiidiliikluse, mobiilse andmeside kiiruse jaotuse ja välismaa SIM-ide arvu kohta). Ettevõtjatelt saadud andmestikku kasutatakse lisaks andmete edastamise kohustuse täitmiseks Euroopa Komisjoni ning Elektroonilise Side Euroopa Reguleerivate Asutuste Ameti (ingl *Body of European Regulators for Electronic Communications*) ja teiste organisatsioonide ees.

Eelnõu §-ga 3 muudetakse lõhkematerjaliseadust (LMS)

Punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks LMS § 37 lõike 1 punkt 1, et kaotada veoloa kohustus lõhkematerjali vedamiseks Eestis. Riigisisese veoloa taotluste menetlemisel kontrollib TTJA loataotluse nõuetelevastavust, taotluses kirjeldatud veotingimuste nõuetelevastavust ning

Politsei- ja Piirivalveameti ning Kaitsepolitsei ameti arvamust julgeoleku kõrgendatud ohu esinemise kohta. Muud asjaolud, mida TTJA saab veoloo andmiseks või selle andmisest keeldumiseks hinnata, on asjakohased üksnes piiriüleste vedude puhul. Riigisiseste vedude korral korraldavad lõhkematerjali vedamist üksnes TTJA antud tegevusloaga ettevõtjad. Seni on veolood olnud väljastatud peaaegu kõik kaheks aastaks, aga need ei ole täitnud oma sisulist eesmärki. Ettevõtjal ei ole praktikas võimalik ennustada kõiki kahe aasta jooksul ette tulevaid marsruute. Kui veost kontrollib liikluspatrull, on seni esitatud kaheks aastaks väljastatud veoluba, millelt ei ole konkreetse saadetise kohta võimalik tuvastada, kes, millisel marsruudil ja millist kogust lõhkematerjali veab. Ettevõtjate töö iseloomu tõttu (kaevandamine, lõhkamistöed, lahingumoonatootmine) ei ole olnud võimalik ega ka majanduslikult otstarbekas taotleda veoluba iga konkreetse saadetise veoks, kuna saadetisi võib ettevõtjal ühe objekti (näiteks karjääris lõhkamiseks) teenindamiseks olla ühe aasta jooksul sadu. Kogu vajaliku koguse lõhkematerjali korraga objektile viimine ei ole samuti võimalik, kuna karjääride ega ka lõhketöö tegemise kohas (näiteks Rail Balticu trassi ettevalmistamine) ei ole nõuetele vastavaid tingimusi lõhkematerjali suuremahuliseks ja pikaajaliseks ladustamiseks. Seega on loataotluses kirjeldatud veotingimuste ning taotluse üldise nõuetelevastavuse kontrolli puhul tegu üksnes formaalsusega ning lõhkematerjali riigisisel vedamisel täidaks eesmärki ka vedudest teatamine.

Punktiga 2 lisatakse LMS peatükki 5 § 37¹, mille kohaselt tuleb edaspidi lõhkematerjali vedamiseks Eestis esitada Politsei- ja Piirivalveametile hiljemalt kolm tööpäeva enne vedu elektrooniline veoteatis. Veoteatis peab sisaldama andmeid vedaja, saadetise saaja ja lõhkematerjali kohta ning veoviisi, -marsruuti ja -aega. Veoloo asendamine teatamiskohustusega tähendab väiksemat halduskoormust nii ettevõtjale kui ka riigile. Loakohustuse teatamiskohustusega asendamise korral kaob ettevõtjal ka riigilõivu tasumise kohustus. Kavandatud LMS § 37¹ lõike 2 kohaselt võib Politsei- ja Piirivalveamet olulise või kõrgendatud ohu korral julgeolekule nõuda marsruudi muutmist või täiendavate turvanõuete järgimist lõhkematerjali ebaseadusliku kasutamise ja omamise vältimiseks. Kuigi kehtiva regulatsiooni kohaselt (LMS § 37 lõige 9) kohaselt võib TTJA teha seda sama, on oluline juhtida tähelepanu, et kui kehtiva õiguse kohaselt teeb TTJA seda loamenetluses, siis kavandatava regulatsiooni kohaselt saaks PPA samasisulist õigust rakendada üksnes riikliku järelevalve menetluses eesmärgiga ohtu ennetada või tõrjuda. Kavandatava LMS § 37¹ lõike 2 näol on seega tegemist erisättega korrakaitseaduse § 28 lõikest 1.

Eelnõu §-ga 4 muudetakse riigilõivuseadust (RLS)

Punktiga 1 suurendatakse RLS § 206 lõikes 1 kehtestatud riigilõiv 10 eurolt 20 eurole. Muudatus on otseselt seotud ESS § 11 lõike 7 kavandatava muudatusega, millega pikendatakse amatöörradiojaama tööloa kehtivusaega viielt aastalt kümnele aastale. Kuna loa kehtivusaeg kahekordistub, võimaldatakse amatöörradiojaama tööloa omanikule ka riigi piiratud ressursiga sagedusala kasutamist viie aasta asemel kümme aastat. Tasumisele kuuluva riigilõivu määra tõstmine 20 eurole on proportsionaalne saadava hüve suurenemisega. Kümneaastase kehtivusaja kohta jääb lõiv tööloa taotleja jaoks samaks ning mõistlikuks.

Punktiga 2 lisatakse RLS §-i 206 lõige 6¹, millega reguleeritakse raadioteenuse osutamiseks sagedusloa väljastamise või sagedusloa pikendamise eest tasumisele kuuluva riigilõivu määramise alust. Muudatused on vajalikud, et rakendada eelnõus kavandatavat ESS § 11 muudatust, millega lisatakse lõige 7¹ ning kehtestatakse raadioteenuse sagedusloa pikem, kuni seitsmeaastane kehtivusaeg. Kuna sagedusloa antakse edaspidi pikemaks ajaks, tuleb luua proportsionaalne ja õiglane riigilõivu määramise süsteem, mis võimaldab lõivu määrata kuni

seitsme aasta kohta, tasudes vastavalt sagedusloa kehtivusajale riigilõivu 1/7 osa RLS lisas 3 sätestatud määrast iga taotletava sagedusloa kehtivusaasta kohta.

Punktiga 3 lisatakse RLS § 206 lõike 7¹ lõppu täpsustus, et sättes ette nähtud riigilõiv rakendub iga sagedusloale kantud sageduskanali või sagedusvahemiku kohta. Muudatus on vajalik, kuna kehtiv sõnastus ei täpsusta, kas lühiajalise sagedusloa riigilõiv on taotluspõhine või sageduspõhine. Kavandatava muudatuse eesmärk on tagada õigusselgus ja vältida väärtõlgendusi. Täpsustusega sätestatakse üheselt, et riigilõivu tuleb tasuda iga eraldatava sageduskanali ja -vahemiku kohta. Sõnastuse täpsustamine tagab, et riigilõivu suurus vastab tegelikule halduskoormusele ja loa andmisega eraldatud ressursile.

Punktiga 4 täiendatakse RLS § 206 lõikeid 8 ja 10, lisades sätestatud regulatsioonile välistuse raadioteenuse osutamiseks ringhäälinguvõrgu raadiosaatja sagedusloa puhul. Muudatus välistab raadioteenuse sageduslubade puhul seni kehtinud lühiajaliste lubade riigilõivumäärade kohaldamise, kuna eelnõuga planeeritakse ESS-is kavandatavate muudatustega arvestades kehtestada raadioteenuste sageduslubadele uued täpsustatud riigilõivumäärad.

Punktiga 5 lisatakse RLS §-i 206 lõige 8¹, millega kehtestatakse lühiajalise, 8–31 kalendripäeva kehtiva raadioteenuse sagedusloa riigilõivuks 1/42 osa RLS lisas 3 märgitud riigilõivu määrast. Muudatus on vajalik selleks, et luua proportsionaalne riigilõivumäär ajutiste raadiolubadega seotud sageduslubade andmiseks.

Punktiga 6 lisatakse RLS §-i 206 lõige 10¹, millega kehtestatakse 32 päevast kuni 11 kuuni kehtiva raadioteenuse sagedusloa riigilõivuks 1/84 osa RLS lisas 3 märgitud määrast iga kuu kohta. Selline määr tuleneb loogikast, et aasta kohta rakendatav 1/7 osa määrast on jagatud 12-ga ning seega saadud kuude arvuga arvestav sagedusloa riigilõivumäär, mis tagab sagedusloa kehtivusega proportsionaalse lõivu.

Punktiga 7 täiendatakse RLS § 206 lõiget 13 ja välistatakse kavandatava regulatsiooni alt raadioteenuse osutamiseks ringhäälinguvõrgu raadiosaatja sagedusluba. Muudatus on seotud eelnõu § 4 punktiga 8, millega lisatakse raadioteenuse osutamiseks ringhäälinguvõrgu raadiosaatjale antud sagedusloa riigilõivu kohta uus regulatsioon RLS § 206 lõike 13¹ näol.

Punktiga 8 lisatakse RLS §-i 206 lõige 13¹, mis sätestab, et raadioteenuse osutamiseks ringhäälinguvõrgu raadiosaatjale antud sagedusloa omaniku soovil sagedusloal lisas 3 nimetatud tingimuste muutmise eest tasutakse riigilõivu lisaks RLS § 206 lõikes 12 sätestatud riigilõivumääradele 1/84 osa RLS lisas 3 sätestatud esialgse riigilõivumäära ja muudetud tingimuste esialgsest suurema riigilõivumäära erinevusest iga kuu kohta, mis on jäänud sagedusloa kehtivusaja lõppemiseni. Selle muudatusega kehtestatakse eelnevaga analoogne proportsionaalse lõivu arvestuse kord ka juhuks, kui raadioteenuse sagedusloa tingimusi muudetakse loa kehtivusaja jooksul. See tagab, et riigilõivu tasutakse ainult sagedusloa tegeliku kehtivusaja eest.

Punktiga 9 kehtestatakse RLS lisa 3 uues sõnastuses. Lisa 3 uuendamine on vajalik, et viia riigilõivumäärad vastavusse kõnesoleva eelnõuga kavandatavate muudatustega sageduslubade kehtivusaegades ja arvestuspõhimõtetes. Samuti on uues redaktsioonis ühtlustatud digi-TV ja digiraadio lõivumäärasid, kuivõrd nende erinev lõivumäär ei ole põhjendatud. Selle tulemusena

lähevad digiraadio load vähesel määral taotlejale soodsamaks ning lõivumäärad on loogilises seoses lubade kehtivusaja ja eraldatava ressursiga.

Lisaks kaotatakse lisas 3 ette nähtud eraldi riigilõivumäärad väga suure võimsusega saatjate jaoks, kuna tehnoloogia arengu tõttu ei ole nii suure võimsusega saatjaid enam kasutusel.

RLS lisas 3 muudetakse ka satelliitide maajaama riigilõivude määra. Arvestades ressursi ja satelliidisageduste planeerimise keerukust sõltumata sagedusalast ei ole põhjendatud praeguse regulatsiooni kohane lõivu vähenemine kõrgematel sagedustel. Kõnealust lõivu tasuvad globaalsed satelliitideteenuse pakkujad konkureerivad Eesti ettevõtjatega samal turul, kuid satelliitideteenuste eest küsitav väike lõiv jätkaks Eesti ettevõtjad, kes tasuvad sama teenuse osutamise jaoks vajalike sageduste eest palju rohkem, ebavõrdsesse seisu.

Eelnõu §-ga 5 muudetakse tarbijakaitseseadust (TKS)

Punktiga 1 täiendatakse TKS § 41 lõiget 1 pärast sõnu „esimees ja“ tekstiosaga „käsoleva paragrahvi lõikes 11² nimetatud juhul“. Muudatuse tegemine on vajalik tulenevalt komisjoni koosseisu üldreegli muutmisest, mille kohaselt vaadatakse vaidlus üldjuhul läbi üheliikmelises koosseisus (komisjoni esimees ainuisikuliselt).

Punktiga 2 muudetakse TKS § 41 lõikeid 11¹ ja 11² ning nähakse ette, et enamasti vaatab komisjoni esimees tarbijavaidluses läbi ja lahendab vaidluse ainuisikuliselt (üheliikmeline komisjon). See võimaldab kiiremat ja efektiivsemat menetlust. Kui vaidluse läbivaatamise käigus kogutud teabe ja tõendite alusel on vaidluse asjaolud ebaselged või keerukad, võib komisjoni koosseisu kinnitada ka kolmeliikmelina. Kolmeliikmeline komisjon koosneb komisjoni esimehest, ettevõtlus- või kutseliidu esindajast ja tarbijate huve esindava organisatsiooni või asutuse esindajast. Ettevõtlus- või kutseliidu esindaja kinnitatakse komisjoni koosseisu, lähtudes vaidlusega seotud kaupleva tegevusvaldkonnast. Tarbijate huvide esindajana ei kinnitata komisjoni koosseisu vaidluse läbivaatamist ettevalmistanud ametnikku (lõige 11²).

Kehtiva seaduse kohaselt lahendab komisjon vaidlusi reeglina kolmeliikmelises koosseisus ning kui asjaolud on selged, lahendab komisjoni esimees vaidluse ainuisikuliselt. Juba praegu lahendab komisjoni esimees suurema osa vaidlusi ainuisikuliselt ning seetõttu tehakse seaduses muudatus, mille kohaselt lahendab vaidluse enamasti üksnes komisjoni esimees, v.a kui vaidluse asjaolud ei ole selged.

Kui vaidlust vaatab läbi komisjoni esimees ainuisikuliselt, tagab see kiirema lahendi nii tarbijale kui ka kauplevale, kuna puudub vajadus kaasata tarbijate ja kauplevate esindajat, kellega tuleks eraldi kokku leppida sobiv aeg kaasuse aruteluks.

Kehtiva TKS § 41 lõigetes 11¹ ja 11² on juba sätestatud põhimõtted, kuidas komisjoni koosseis kujuneb, kuid kuna eelnõuga tehakse muudatused komisjoni koosseisu üldreeglis, tuleb sätete 11¹ ja 11² asukohad vahetada. Kuigi hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 37 sätestab, et kehtiva seaduse struktuuriosade numeratsiooni ei muudeta, tuleb seda antud juhul siiski teha, sest komisjoni koosseisu üldreegli muudatuse tõttu ei ole sätete loogilist järjestust muul viisil võimalik tagada kui sätete asukohti omavahel vahetades.

Punktiga 3 sätestatakse komisjoni sekretariaadi kohustus istungeid helisalvestada, mitte enam protokollida, nagu seda näeb ette kehtiv regulatsioon. Istungite protokollimiseks puudub

praktiline vajadus, sest uued tehnilised lahendused võimaldavad istungeid kiirelt ja lihtsalt helisalvestada. Seega puudub vajadus koostada mahukaid ja aeganõudvaid protokolle.

Punktiga 4 tehakse muudatus TKS § 47 lõike 3 punktis 4 ning nähakse ette, et avaldust ei pea võtma menetlusse siis, kui vaidlusaluse kauba või teenuse väärtus või tarbija nõude suurus on alla 50 euro. Kehtivas korras on alampiiriks 30 eurot ja see on kehtinud juba üle kaheksa aasta. Arvestades inflatsiooni, on nõude esitamise alampiiri tõstmine asjakohane ja vajalik. Komisjonile jääb endiselt kaalutusõigus ka alla 50 euro suuruste nõuete menetlemiseks, seda näiteks juhul, kui vaidluse lahendamine on oluline praktika kujundamise seisukohast. Seega on komisjon pädev lahendama ka väiksema summa (alla 50 euro) üle peetavat vaidlust, juhul kui see on oluline paljude tarbijate õiguste seisukohast. Näiteks võib olla oluline lahendada vaidlus, mis puudutab sideettevõtjate poolt tuhandetele tarbijatele saadetud arveid, ning kujundada selles küsimuses tarbijaõiguslik praktika, vaatamata sellele, et konkreetsele tarbijale esitatud arve võib olla väike. Komisjonis menetlemisele kuuluva nõude suurendamisel 30-lt eurolt 50-le eurole väheneks menetluste arv (maksimaalselt 14%) ning seejuures ka ressursid ja koormus nii ettevõtjatel, kes menetluses osalema peavad, kui ka sekretariaadil ja komisjoni esimehel, kes kaebusi lahendavad ja menetlusi läbi viivad. Kehtivas korras on alampiiriks 30 eurot ja see on kehtinud juba üle kaheksa aasta.

Punktiga 5 tehakse muudatus TKS § 47 lõikes 3, millega antakse komisjoni sekretariaadile lisapädevus otsustada, millal jätta tarbija avaldus menetlusse võtmata või menetlus lõpetada. Muudatustega antakse sekretariaadile õigus jätta tarbija avaldus menetlusse võtmata või menetlus lõpetada, kui: 1) avaldus ei ole esitatud tarbija seadusega kaitstud õiguse ega huvi kaitseks; 2) tarbija taotletava eesmärgi saavutamine kohtuvälises menetluses on perspektiivitu; 3) vaidluse lahendamine ei ole võimalik põhjaliku uurimise ja tunnistajate ärakuulamiseta ning seda oleks otstarbekam lahendada maakohtus; 4) vaidlusaluse kauba või teenuse väärtus või tarbija nõude suurus on alla 50 euro ja vaidluse lahendamine ei ole oluline praktika kujundamise või senise praktika olulise muutmise vajaduse seisukohast, vaidlusel ei ole tähendust võimalike teiste tarbijate jaoks või tegemist ei ole lepingu täitmise või lepingu tühisuse tuvastamise nõudega.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt on selline pädevus komisjoni esimehel, kes teeb otsuse vastavalt sekretariaadi ettevalmistatud ettepanekule. Seega on juba praegu komisjoni sekretariaadil pädevus ja kogemus selliste otsuste tegemiseks, kuid need vormistab esimees. See on lisakulu riigile, sest komisjoni esimehi tasustatakse tunnipõhiselt. Sellise pädevuse andmisega sekretariaadile vähendatakse esimeeste koormust ning kuna juba praegu vormistavad esimehed sellised otsused sekretariaadi ettepanekul, puudub alus kahelda sekretariaadi pädevuses selliseid otsuseid teha. Komisjoni sekretariaat koosneb õigusharidusega juristidest, kes teevad juba praegu suure osa ettevalmistavast tööst ära. Sisulise otsuse tegemise pädevus jääb jätkuvalt komisjoni esimehele (TKS § 57).

Punktiga 6 tunnistatakse kehtetuks TKS § 47 lõike 4 esimene lause, mille kohaselt tarbija avalduse menetlusse võtmata jätmise otsustab komisjoni esimees sekretariaadi ettepanekul. Lause tunnistatakse kehtetuks, kuna komisjoni sekretariaadile antakse juurde pädevus jätta tarbija avaldus menetlusse võtmata või menetlus lõpetada sama paragrahvi lõike 3 punktide 1–4 alusel. Kehtiva regulatsiooni alusel otsustab seda komisjoni esimees sekretariaadi ettepanekul.

Punktiga 7 muudetakse TKS § 51 lõiget 2 ja nähakse ette, et vaidlus vaadatakse läbi ja lahendatakse kirjalikus menetluses ning et tarbija võib taotleda asja arutamist suulisel istungil. Kehtiva regulatsiooni kohaselt võib tarbija taotleda asja arutamist suulisel istungil ning

komisjonil puudub alus sellest keeldumiseks, kuigi menetluse käigus võib saada komisjonile selgeks, et suuliseks istungiks vajadus puudub. Komisjoni esimees võib jätta tarbija taotluse rahuldamata, kui vaidluse lahendamise ettevalmistamise käigus kogutud teabe ja tõendite alusel on vaidluse asjaolud selged ja otsuse tegemine asjas on võimalik ilma suulise arutamiseteta. Sealjuures näitab komisjoni praktika, et ligi 60% tarbijavaidlusasju lahendatakse kirjalikus menetluses ja kui tarbija ongi taotlenud asja suulist arutamist, siis sageli ei ilmu kaupleja istungile. Seetõttu võib eeldada, et kavandatav muudatus ei mõjuta oluliselt komisjoni väljakujunenud praktikat.

Punktiga 8 jäetakse TKS § 51 lõikest 3 välja sõnad „kui tarbija on selleks soovi avaldanud või“. Komisjoni esimehele jääb kaalutusõigus korraldada istung, kui ta peab seda vajalikuks.

Punktiga 9 muudetakse TKS § 54 pealkirja ja jäetakse välja nõue tarbijavaidluste komisjoni suulisi istungeid protokollida, kuna tänapäevased tehnilised abivahendid võimaldavad komisjoni istungite arutelu helisalvestada, mistõttu puudub komisjoni sekretariaadil vajadus koostada mahukaid protokolle.

Punktiga 10 tehakse muudatus TKS § 54 lõikes 1 – kaotatakse ära komisjoni sekretariaadi kohustus istungeid protokollida ja see asendatakse helisalvestamise kohustusega. Võrreldes kehtiva seadusega jääb samaks see, et komisjoni esimees otsustab istungi helisalvestamise (kehtivas seaduses protokollimise) vajaduse üle olukorras, kus vaidlevad pooled istungil ei osale.

Punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks TKS § 54 lõiked 1¹ (kohustuslikud andmed protokollis) ja 2 (protokollis allkirjastamise kohustus), kuna eelnõuga kaotatakse ära tarbijavaidluste komisjoni sekretariaadi kohustus protokolle koostada ning protokollide koostamine asendatakse istungi helisalvestamisega. Kuna edaspidi komisjoni istungeid ei protokollita, vaid need helisalvestatakse, siis kaob vajadus protokolle allkirjastada.

Punktiga 12 asendatakse TKS § 54 lõikes 3 sõna „protokolle“ sõnaga „helisalvestisi“. Muudatuse tingib asjaolu, et uue regulatsiooni kohaselt komisjoni istungeid ei protokollita, vaid need helisalvestatakse.

Eelnõu §-ga 6 muudetakse tubakaseadust (TubS)

Muudatusega täiendatakse TubS § 22 lõikega 2¹, mille kohaselt tubakatoote ja tubakatootega seonduva toote müügisaaliga müügikoht on kaupleja valduses olev selgelt eristatav ja piiritletud ala, kuhu tarbija siseneb tehingu tegemiseks.

Tubakaseaduse muudatustega luuakse õigusselgust *müügisaaliga müügikoha* termini defineerimise teel. Tubakaseadus keelab üldjuhul tubakatoodete müügi müügisaalita müügikohas. Tegemist on tubakatoodete ja tubakatoodetega seonduvate toodete jaemüügikohale kehtiva esemelise majandustegevuse nõudega, mida ei kohaldata vaid müügikohtadest moodustuval marsruudil liikuvale, kauba jaemüügiks kohandatud sõidukile ja kioskile. *Müügisaaliga müügikoht* on seaduses aga defineerimata. Seetõttu on erinevate müügikohtade seadusele vastavuse hindamine olnud ettevõtjate jaoks praktikas keerukas, eriti just avalikke üritusi arvestades. Õigusselguse põhimõtte kohaselt peavad õigusaktid olema piisavalt selged ja arusaadavad, et isikutel oleks mõistlik võimalus riigi tegevust ette näha ja kohandada oma tegevust sellele vastavalt. Seetõttu on vaja *müügisaaliga müügikoha* termin defineerida seaduse tasandil.

Legaaldefiniitsioonis on oluline esile tuua, et tegemist ei pea olema siseruumiga, vaid tegemist võib olla ka alaga või piirkonnaga, mis aga peab olema ülejäänud ala või ruumiga võrreldes selgelt piiritletud ja seega eristatav. Sealjuures on oluline, et tooted ega kaubamärgid ei oleks nähtavad väljastpoolt seda ala (TubS § 22 lg 3¹ p 1). Alana võib sealjuures käsitleda ka telki või muud ajutist lahendust, kui see täidab eelnimetatud tingimused. Kuna definiitsiooni kohaselt peab tarbijal olema võimalik siseneda selgelt eristatavale alale, ei ole võimalik kasutada tubakatoodete müügiks põrandale asetatud riulit või ratastega käru.

Õigusnormide selgus ja ühesemalt mõistetavus võimaldavad ettevõtjatel edaspidi paremini aru saada müügisaaliga müügikoha nõude sisust. Defiineerimine loob ettevõtjatele õiguskindlust. Kuna müügisaaliga müügikoha nõue kehtib, ei kaasne muudatusega uusi kohustusi.

Eelnõu §-ga 7 muudetakse turismiseadust (TurS)

Eelnõuga täiendatakse TurS § 15¹ lõiget 10 pärast sõna „väljastamist“ sõnadega „käesoleva seaduse § 8 lõikes 3 nimetatud viisil“. Turismiseaduse § 15¹ lõige 10 kohustab reisiettevõtjat edastama TTJA-le tagatise olemasolu tõendava dokumendi (allkirjastatud kindlustuspoliis, pangagarantii) viivitamata pärast tagatise väljastamist. Tagatise dokumendi enese esitamise viisi ei ole seni TurS-is reguleeritud. Muudatuse kohaselt saab tagatise dokumenti esitada edaspidi üksnes majandustegevusregistri kaudu (Eesti teabevärava või notari kaudu), nagu esitatakse majandustegevusteade. Kehtivad MSÜS ja TurS näevad ette, et reisiettevõtja esitab majandustegevusteates andmed tagatise suuruse, kehtivuse alguskuupäeva ja lõpukuupäeva ning tagatise väljastanud ettevõtja kohta. Kuna enamik tagatise väljastatakse üheks aastaks, siis peab reisiettevõtja tagatise andmeid registris uuendama pea iga aasta, tagamaks registriandmete õigsuse. Tagatise dokumendi hõlpsaks esitamiseks on majandustegevusteates loodud võimalus lisada see failina tagatise andmete juurde, kuid jätkuvalt kasutatakse ka võimalust esitada tagatise dokument e-posti teel. Lihtsustamise ja menetluste kiirendamise eesmärgil nähakse edaspidi ette, et ettevõtja esitab ka tagatise dokumendi(d) sama ühtse kanali kaudu. Muudatus aitab tagada TTJA-s avalike ressursside tulemusliku ja efektiivse kasutuse, vähendades koormust, mis kaasneb tagatisega seotud andmete ja dokumentide eri viisidel vastuvõtmise, registreerimise ja nende vastavuse kontrollimisega.

Eelnõu §-ga 8 muudetakse väärismetalltoodete seadust (VMTS)

Punktiga 1 muudetakse VMTS § 20¹ lõikeid 1–4. Paragrahvi 20¹ lõikes 1 tehakse muudatus, mille järgi on nimemärgise registreering edaspidi tähtajatu ehk nimemärgis tuleb registreerida üks kord. Kehtiva korra järgi on registreering tähtajaline ja vajab iga kümne aasta tagant uuendamist, mis tekitab nii ettevõtjatele kui ka TTJA-le juurde halduskoormust.

VMTS § 20¹ lõiget 2 muudetakse ja see sõnastatakse ümber nii, et edaspidi tuleb nimemärgise registreeringule tähtaeg määrata ainult juhul, kui nimemärgise registreerimisel sissevedaja esitatud sisseveetava väärismetalltoote valmistanud ettevõtja kirjalik nõusolek on tähtajaline. Sellisel juhul tuleb lähtuda sisseveetava väärismetalltoote valmistanud ettevõtja kirjalikku nõusolekusse märgitud tähtajast. Tegemist on kehtiva nõudega, mis VMTS-is säilitatakse.

VMTS § 20¹ lõikes 3 sätestatakse tingimused, mille täitmise korral tuleb tähtajalist nimemärgise registreeringut pikendada. Pikendamine on võimalik juhul, kui:

1. sissevedaja on tasunud vastava riigilõivu ning
2. esitanud uue kirjaliku nõusoleku sisseveetava väärismetalltoote valmistanud ettevõtjalt.

Kirjeldatud tingimuste sätestamine tagab selguse ja läbipaistvuse sama paragrahvi lõikes 2 kirjeldatud tähtjalise registreeringu pikendamise protsessis ning välistab tõlgendamisruumi. Varem kehtisid samad tingimused kõigi nimemärgiste pikendamisele, kuid kuna eelnõuga muudetakse ilma kirjaliku nõusoleku kohustuseta nimemärgised tähtajatuks, siis kitsendatakse tingimusi ainult eelnõukohases § 20¹ lõikes 2 kirjeldatud nimemärgistele.

VMTS § 20¹ lõikega 4 kitsendatakse TTJA-le nimemärgise registreeringu lõppemisest teatamise kohustust ainult juhtudele, kui lõpeb kavandatud VMTS § 20¹ lõikes 2 kirjeldatud kirjaliku nõusoleku kehtivusaeg. Muudatusega säilitatakse etteteatamise tähtaeg, milleks oli vähemalt kaks kuud.

Punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks VMTS § 20¹ lõige 5, mis on tehniline muudatus ilma sisulise muutuseta. Seda, kas registreeringu kehtivusaega pikendatakse kande tegemisega või muul viisil, ei ole vaja seaduse tasandil reguleerida.

Punktiga 3 täiendatakse § 55 lõikega 7, mille kohaselt loetakse enne muudatuse jõustumist registreeritud nimemärgised kehtivaks tähtajatult, välja arvatud juhul, kui registreering põhines tähtjalisel kirjalikul nõusolekul. Lisatava sättega välditakse, et juba tähtjaliselt registreeritud nimemärgised kaotaksid kehtivuse kehtivustähtaega lõpetava päeva saabumisega.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei ole kasutusele võetud uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega. ESS-i ja RLS-iga tehtavad muudatused on peamiselt riigisisese haldusmenetluse ja riigilõivude korra täpsustused, mis ei ole vastuolus Euroopa elektroonilise side seadustiku (direktiiv (EL) 2018/1972) põhimõtetega. Halduskoormuse vähendamine on kooskõlas Euroopa Liidu parema õigusloome põhimõtetega.

6. Seaduse mõjud

Eelnõus esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada mõju järgmistes valdkondades: sotsiaalne mõju, majanduslik mõju, mõju regionaalarengule ning mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Muid valdkondi eelnõuga kavandavad muudatused ei mõjuta.

Alkoholiseadus

Kavandatav muudatus: lisatakse täpsustus, et müügisaali nõue ei kohaldu alkoholse joogi jaemüügile e-kaubanduses, toitlustuses ega avalikul üritusel.

Mõju valdkond: majanduslik mõju

Sihtrühm: väikeettevõtjad, e-kaubanduse platvormid, toitlustusasutused, avalike ürituste korraldajad

Mõju võib pidada väheoluliseks. Muudatus loob õigusselguse, et alkoholse joogi jaemüüjal on võimalik e-kaubanduses, toitlustusettevõttes ja avalikel üritustel müüa alkoholi ilma müügisaali olemasoluta. See toetab regionaalset ettevõtlust. Praegu seaduses olev teatav vasturääkivus võis tekitada ettevõtjates segadust, kas toitlustusettevõttes ja avalikul üritusel on lubatud alkoholi jaemüük ilma füüsilise müügisaali olemasoluta. Muudatusega kaob see vasturääkivus ning toetatakse ka järelevalvet.

Mõju valdkond: mõju regionaalarengule

Sihtrühm: maapiirkondade ettevõtjad, kohalike ürituste, laatade ja festivalide korraldajad

Muudatuse mõju võib pidada väheoluliseks, kuid positiivseks. See loob õigusselguse, et alkohoolse joogi jaemüük on avalikel üritustel, sealhulgas laatadel ja festivalidel, lubatud ka ilma püsiva müügisaali olemasoluta. Muudatus toetab regionaalset ettevõtlust ning kaudselt ka turismi.

Kavandatav muudatus: muudetakse alkohoolsete jookide jaemüügi regulatsiooni selliselt, et jaemüük on lubatud e-kaubanduses ilma kauplust või tootlustusettevõtet omamata.

Mõju valdkond: majandus

Sihtrühm: väikeettevõtjad, e-kaubanduse platvormid, tootjad

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuid positiivseks. Muudatus vähendab ettevõtjate halduskoormust ja kulusid, kuna kaob kohustus pidada füüsilist müügisaali. E-kaubanduse kaudu müük muutub paindlikumaks, mis soodustab väikeettevõtlust ja kohalike väiketootjate turulepääsu. Füüsilise müügisaali nõue, mis on osutunud ebaefektiivseks ja konkurentsi moonutavaks, kaob ära. Ettevõtjad ei ole kohustatud oma senises tegevuses muudatusi tegema, kuid neil avaneb võimalus teha majandustegevust väiksemate kuludega, kui nad ei soovi pidada eraldi füüsilist müügisaali. Muudatus mõjutab positiivselt kõiki ettevõtjaid, sealhulgas ekspordiga tegelevaid äriühinguid ja e-residentide asutatud Eestis registreeritud ettevõtjaid, kes on tundnud huvi just veebimüügi vastu. See laiendab ettevõtjate võimalusi müüa tooteid otse kliendile. Suureneb ettevõtja iseseisvus oma majandustegevuse korraldamisel ja planeerimisel.

Positiivse mõjuna võib esile tõsta ka suuremat mõju väike- ja kohalikele ettevõtjatele, kellel on nüüd lihtsam oma tooteid otse tarbijatele turustada. Seeläbi lüheneb tehinguahel võrreldes edasimüügiga kauplustele ning ahela lühenemine võib tähendada tarbijale odavamate toote hindade ja tulu liikumist otse tootjale.

Mõju valdkond: halduskorraldus

Sihtrühm: kohalikud omavalitsused, järelevalveasutused (TTJA, PPA, MTA, PTA)

Muudatuse mõju TTJA-le on oluline. See vähendab halduskoormust, kuna kaob vajadus menetleda näilisi poode (nt laoruumides või olematu lahtiolekuajaga), mis on loodud üksnes kehtiva seaduse nõude täitmiseks. Füüsilise müügisaali olemasolu ei ole hõlbustanud e-kaubanduse müügitehingute kontrollimist, kuna veebimüügi üle on tulnud teha eraldi järelevalvet.

Kuna ettevõtjatel kaob vajadus pidada fiktiivseid poode alkoholi jaemüügiks e-kaubanduse kaudu, võib eeldada, et paljud sellised müügikohtad suletakse, kuna nende pidamine on olnud lisakulu. Selle tulemusel väheneb TTJA ja PPA kontrollitavate müügikohtade arv. Tõenäoliselt on mõju PPA-le (vanusekontroll) siiski minimaalne, kuna paljudes fiktiivsetes poodides müüki tegelikult ei toimu.

Samas on oodata mõningast majandustegevuse registri ja PTA teavituste arvu kasvu, kuna kõik e-poodi pidavad ettevõtjad, kellel füüsiline müügikoht puudub, ei ole siiani teinud nõutavaid teavitusi. Selliste teavituste arvu kasv on aga eelduslikult ühekordne, kuna muudatuse jõustumise järel võib oodata, et need, kellel on teavitused tegemata, teevad need ära. Samas võib alkohoolse joogi iseseisvalt e-kaubanduses müümise lubamise järel eeldada selle

tegevusvormi mõningast kasvu. Edaspidi võib piirangu kadumise tõttu eeldada toodete mõningast suuremat müüki e-kaubanduse kaudu, mis järelevalveasutustele tähendab laiemat kontrollitavate ringi. Kuna e-kaubanduses müümine on ka praegu lubatud, ei ole siiski alust prognoosida koormuse märgatavat kasvu. Erinevalt kauplusest või toitlustusettevõttest saab e-kaubanduse puhul paljude nõuete täitmist kontrollida ka toiminguid kohapeal tegemata, mistõttu on järelevalvetoimingute tegemine lihtsam, kiirem ja ajaliselt paindlikum nii korrakaitseorganile kui ka ettevõtjale. Kogumis võib järelevalvatavate e-kaubanduse müügikohtade arvu suurenemist tasakaalustada mõnegi füüsilise müügikoha kadumine. Seetõttu võib eeldada, et järelevalveasutused ei vaja muudatuse tõttu lisaressurssi, vaid eelkõige võib muudatus mõjutada mõningal määral juba tehtavate toimingute iseloomu ja ressursi minna ühelt toimingult teisele.

Kavandatav muudatus: kaotatakse kassaaparaadi nõue ning sätestatakse, et alkohoolse joogi jaemüük kaupluses ja toitlustusettevõttes on lubatud, kui kellaaja täpsusega fikseeritakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kõik alkohoolse joogi jaemüügi tehingud.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: väikeettevõtjad, kauplused ja toitlustusasutused

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuid positiivseks. Kassaaparaadi nõude kaotamine vähendab ettevõtjate halduskoormust ja kulusid, eriti väiksemate müügikohtade puhul, kus kassaaparaadi soetamine ja ülalpidamine on olnud ebamõistlikult koormav. Oluline on, et puuduvad konkreetset nõuded kassaaparaadile ning sõnasõnalise tõlgenduse kohaselt on kassaaparaat spetsiaalne seade rahaliste arvelduste tegemiseks kassas. Sellisest tõlgendusest lähtuvalt ei sobiks kassaaparaadiks nt tahvelarvuti, mis võib sobiva tarkvaralise lahenduse puhul olla piisav nõuete täitmiseks. Muudatusega jääb ettevõtjale vabadus valida sobiv tehniline lahendus müügitehingute salvestamiseks, mis toetab ka innovatsiooni. Regulatsioon muutub tehnoloogianeutraalseks, rõhutades tulemuse olulisust – tehingu andmete fikseerimist, mitte konkreetse seadme kasutamist. Ettevõtjatele ei kaasne kohustust kassaaparaadist vabaneda ja ettevõtjad võivad jätkata olemasoleva kassaaparaadi kasutamist, eeldusel, et sellega on võimalik fikseerida vajaminevad andmed kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: TTJA, kohalikud omavalitsused

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuid positiivseks. Seni kehtiva seaduse kohaselt on ettevõtjal kohustus omada kassaaparaati. Samas on järelevalve seisukohalt eelkõige tähtis tehingu aja fikseerimine kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Edaspidi ei pea järelevalve korras eraldi tuvastama, kas ettevõtja kasutatav süsteem on käsitatav kassaaparaadina või muu süsteemi kasutamine kassaaparaadi nõude täitmata jätmise tõttu korrarikkumine. Seega saab muudatuse järel keskenduda üksnes sellele, et tehingu kellaeg oleks säilitatud.

Kavandatav muudatus: sätestatakse, et alkohoolse joogi valduse üleandmisel peab senine valdaja tuvastama valduse omandaja vanuse kas isikut tõendava dokumendi alusel või kõrge usaldusväärse tasemega e-identimise süsteemi vahendiga, välja arvatud juhul, kui isik on ilmselgelt täisealine või tema isik on senisele valdajale teada.

Mõju valdkond: sotsiaalne mõju, sealhulgas demograafiline mõju

Sihtrühm: tarbijad, müüjad, üldsus

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuid positiivseks. E-identimise võimaldamine loob täiendava turvalise kanali vanuse kontrolliks, mis on eriti oluline e-kaubanduses ja kontaktivabas müügis. See suurendab innovatsiooni ning tarbija jaoks kiirust ja mugavust, eesmärgiga tagada kontroll, et alaealisele ei müüdaks alkoholi.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: alkoholi müüjad, e-kaubanduse platvormid

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuid positiivseks. Muudatus võimaldab müüjatel valida vanuse tuvastamiseks sobiv tehniline lahendus, sealhulgas Smart-ID ja Mobiil-ID, mis vähendab vajadust kontrollida füüsilist dokumenti. Samas võib see tähendada vajadust investeerida uutesse süsteemidesse, mis võib olla koormav väiksematele ettevõtjatele. Kuna uute süsteemide loomise kohustust ei ole ja see on ettevõtja vaba valik, kas võtta uusi süsteeme kasutusele, siis majanduslikult kahjulik mõju ettevõtja jaoks puudub. Ettevõtja võib ka edaspidi tuvastada isiku vanuse, paludes ostjal esitada isikut tõendav dokument. See, kas ja milliseid muid tehnilisi lahendusi ettevõtja tarbijale vanuse tuvastamiseks pakub, on ettevõtja valida, v.a e-kaubanduse puhul, kus alkohoolse joogi ostja vanust saabki enne tehingu tegemist või kauba tarbijale üleandmist (nt väljastades pakiautomaadi kaudu) kontrollida vaid tehnilise lahenduse abil.

Elektroonilise side seadus

Kavandatav muudatus: tarbetu aruandluse vähendamine.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: sideturul tegutsevad ettevõtjad

Tarbetu aruandluse vähendamine toob kaasa positiivse mõju sideteenuse osutajatele. Praegu küsib TTJA aruandluseks ettevõtjatelt pidevalt andmeid nende tegevuse kohta. See kohustus tekitab ettevõtjatele nii otseseid kui ka kaudseid kulusid, kuna nõuab tööaega andmete kogumiseks, töötlemiseks, kontrollimiseks ja edastamiseks. Aruandluskohustuse muutmine aastapõhiseks vähendab oluliselt ettevõtjate halduskoormust. Andmete kogumise ja esitamise sageduse vähenemine vabastab ettevõtjate ressursse, mida saab suunata põhitegevuse arendamisse, näiteks teenuste kvaliteedi parandamisse, innovatsiooni või klienditeenindusse.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: TTJA, Justiits- ja Digiministerium

TTJA jaoks väheneb andmete kogumise, süstematiseerimise, analüüsimise ja säilitamisega seotud töömaht. Kvartaliaruannete koostamise ja esitamise kohustuse kaotamine ettevõtjatel võimaldab TTJA-l oma ressursi tõhusamalt kasutada. Vabanenud ressursi on võimalik suunata olulisemate ja sisulisemate ülesannete täitmisel. TTJA saab keskenduda põhjalikumale iga-aastasele turuülevaatele, mis annab pikaajalistest trendidest parema pildi kui sagedased, kuid pealiskaudsemad kvartaliaruanded. See on kooskõlas praktikaga, mis on näidanud, et sideteenuste turul ei toimu ühes kvartalis sedavõrd olulisi muutusi, mis nõuaksid pidevat detailset aruandlust.

Ka Justiits- ja Digiministeriumi töökoormus väheneb, kuna kvartaliülevaadete vastuvõtmise, läbitöötamise ja arhiveerimise kohustus kaob.

Justiits- ja Digiministerium saab vabanenud ressursi tõhusamalt kasutada valdkonna strateegiliste küsimustega tegelemiseks, selle asemel et töödelda sagedasi, kuid väheinformatiivseid aruandeid. Samas saab Justiits- ja Digiministerium siiski tutvuda aastapõhiste aruannetega, mis annavad põhjalikuma turuülevaate ning peegeldavad efektiivsemalt turu pikaajalisi arengusuundi.

Kavandatav muudatus: pikendatakse raadioamatööri tööloa kehtivuseaega viie aasta pealt kümne aasta peale.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: raadioamatööri tööloa taotlejad

Raadioamatööri tööloa kehtivusaja pikendamine kümnele aastale avaldab positiivset mõju loa omanikele ja uutele taotlejatele. Mõju on peamiselt seotud halduskoormuse vähenemisega. Loaomanikud ei pea enam iga viie aasta tagant taotlust esitama, dokumente täitma ja tegema muid kaasnevaid tegevusi. Pikem kehtivusaeg annab raadioamatööridele suurema kindlustunde ja stabiilsuse. Väheneb oht, et loa pikendamine ununeb ja tegevus katkeb.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: TTJA

Tööloa kehtivusaja pikendamine vähendab otseselt ja püsivalt TTJA menetletavate pikendamistaotluste arvu. Pikas perspektiivis väheneb esitatavate pikendamistaotluste hulk ligikaudu poole võrra, mis toob kaasa olulise töökoormuse languse. Töökoormuse vähenemisest vabanevat ressursi – nii tööaega kui ka sellega seotud kulusid – saab TTJA suunata teistesse olulistesse ülesannetesse.

Kavandatav muudatus: ühtlustatakse raadio- ja sagedusloa kehtivusajad.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: raadiosagedustel tegutsevad raadioteenuse osutajad

Raadio- ja sagedusloa kehtivusaegade ühtlustamine avaldab raadiosagedustel tegutsevatele raadioteenuse osutajatele olulist positiivset mõju. Erineva kehtivusajaga lubade haldamine on ettevõtjate jaoks ebaefektiivne ja tekitab asjatut bürokraatiat. Lubade kehtivusaegade sünkroniseerimine vähendab administratiivset segadust ja kulusid. Ühtlustatud ja pikemad lubade kehtivusajad annavad ettevõtjatele stabiilsema tegevuskeskkonna. See on eriti oluline kapitalimahukate investeeringute tegemisel, kuna ettevõtja saab kindel olla, et tema tegevuseks vajalikud load kehtivad prognoositava ja piisavalt pika perioodi vältel. Ettevõtjad ei pea enam pidama arvestust lubade erinevate tähtaegade üle ja esitama pikendamistaotlusi eri aegadel. Lubade haldamine muutub lihtsamaks. Lubade üheaegne pikendamine võimaldab ettevõtjal planeerida oma tegevust ja eelarvet efektiivsemalt.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: TTJA

Muudatusel on positiivne mõju TTJA töökorraldusele. Erineva kehtivusajaga lubade menetlemine on killustatud ja ressursimahukas tegevus. Lubade kehtivusaegade ühtlustamine võimaldab TTJA-l oma tööd paremini planeerida ja muuta see süsteemsemaks. Selle asemel, et

käsitleda sama ettevõtja erinevaid lubasid eri aegadel, saab neid menetleda koos, mis säästab oluliselt tööaega.

Kavandatav muudatus: majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus „Tehnilise Järelevalve Ameti tehnilise järelevalve teostamise statsionaarsete seadmete paiknemise piirkonnad“ tunnistatakse kehtetuks.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: raadiosagedusi kasutavad ettevõtjad

Määruse ja selle aluseks olevate seadusesätete kehtetuks tunnistamisel on majandusele otsene positiivne mõju. Kehtiv regulatsioon takistab sagedusloa andmist teatud geograafilistes piirkondades, mis piirab ettevõtjate vabadust paigaldada oma saatjaid tehniliselt ja majanduslikult kõige otstarbekamatesse asukohtadesse. Selle piirangu kaotamine suurendab paindlikkust ja soodustab investeringuid. Regulatsiooni lihtsustamine muudab sageduslubade taotlemise protsessi ettevõtjate jaoks läbipaistvamaks ja arusaadavamaks.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: TTJA

Muudatusel on positiivne mõju TTJA töökorraldusele, kuna see kaotab ühe sagedusloa andmisest keeldumise aluse ning sellega seotud menetlustoimingud. TTJA ei pea sagedusloa taotluste menetlemisel enam kontrollima, kas kavandatav saatja asub monitooringujaama kaitsepiirkonnas. See muudab lubade menetlemise kiiremaks ja vähem bürokraatlikuks. Aegunud ja tehnoloogia arengule jalgu jäänud piirangute kaotamine on osa heast haldustavast. See viib õigusruumi vastavusse tänapäeva tehnoloogilise reaalsusega, kus monitooringuseadmed on piisavalt häirekindlad.

Kavandatav muudatus: tarbetu dokumentatsiooni vähendamine ja õiguselguse loomine.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: sideturul tegutsevad ettevõtjad

Kavandatavatel muudatustel on sideturul tegutsevatele ettevõtjatele selge ja üheselt positiivne mõju. Need muudatused vähendavad bürokraatiat, suurendavad tegevusvabadust ning muudavad õigusruumi selgemaks ja paindlikumaks. Kuigi iga üksik muudatus võib tunduda väiksena, on muudatuste kogumõju halduskoormuse vähendamise näol märgatav. Ettevõtja ei pea enam esitama selliseid dokumente, mis on riigiasutuse enda andmebaasis olemas. See kaotab ära sisutühja protseduurilise sammu, säästes ettevõtja aega ja ressursi, mida saab kasutada põhitegevuseks. Vormide kaotamine sagedusõiguste üleandmisel tähendab, et ettevõtjad saavad esitada teateid ja taotlusi vabas vormis, mis vastab seaduses nõutud sisule. Sagedusõiguste üleandmise korda sätestava määruse kehtetuks tunnistamine lihtsustab oluliselt protsessi mõistmist. Regulatsiooni lihtsustamine annab ettevõtjatele rohkem paindlikkust oma äriprotsesside korraldamisel. Aegunud tehniliste kriteeriumite kaotamine vabastab ettevõtjad kohustusest järgida regulatsiooni, mis ei vasta enam tänapäeva tehnoloogilisele reaalsusele. See annab neile vabaduse lähtuda oma tegevuses kehtivatest standarditest ja parimast praktikast. Ebavajalike ja aegunud õigusaktide (määrused, vorminõuded) kehtetuks tunnistamine ja sõnastuse uuendamine muudab õigusruumi selgemaks ja arusaadavamaks. Ajakohane õigusruum on stabiilse ja prognoositava ärikeskkonna oluline osa.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: TTJA

Muudatuste kogumõju TTJA töökorraldusele on positiivne. Muudatused optimeerivad TTJA sisemisi tööprotsesse, vähendavad bürokraatiat ja annavad otsuste tegemiseks selgema õigusliku aluse. Kõige otsesem mõju on sagedusloa menetluse muutmisel. Selle asemel, et hallata taotlejate saadetud dokumente (raadiolube), mida TTJA ise väljastab, saab TTJA teha kiire ja usaldusväärse kontrolli omaenda andmebaasist. See asendab ebaloogilise ja aeganõudva protseduuri tõhusa sisemise kontrolliga. Aegunud tehnilise kriteeriumi kaotamine vabastab TTJA kohustusest rakendada praktikas kasutat õigusnormi. Loobumine kohustuslikest vormidest ja eraldi määrusest sageduskasutusõiguse üleandmisel vähendab TTJA töökoormust. Kaob vajadus vorme hallata ja uuendada.

Mõju valdkond: sotsiaalsed mõjud

Sihtrühm: üldsus, side- ja meediateenuste tarbijad

Otsene sotsiaalne mõju on väike, kuid kaudselt aitab õigusruumi korrastamine kaasa stabiilsemale ja prognoositavamale teenuse osutamisele. Kavandatavate muudatuste sotsiaalne mõju on peamiselt pikaajaline, avaldades läbi tõhusama riigihalduse ja paremini toimiva turu. Kiirem ja sujuvam asjaajamine riigiga võib soodustada uute teenuste turule toomist või olemasolevate laiendamist, mis rikastab tarbijate valikuvõimalusi. Efekttiivsemalt tegutsev TTJA suudab paremini täita oma põhiülesandeid, näiteks teha turujärelevalvet ja lahendada raadiohäiretega seotud probleeme, mis tagab tarbijatele kvaliteetsema ja stabiilsema teenuse.

Lõhkematerjaliseadus

Kavandatav muudatus: lõhkematerjali veoloa kohustuse kaotamine riigisiseste vedude korral. Eesti territooriumi piires lõhkematerjali vedamise korral asendatakse loakohustus teatamiskohustusega.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: lõhkematerjali käitlevad ettevõtjad

Majandustegevuse registri kohaselt on Eestis 14 ettevõtjat, kellele on väljastatud lõhkematerjali käitlemise tegevusluba. Seoses kaitsetööstuse arenguga on oodata lõhkematerjali käitlevate ettevõtjate arvu mõningast suurenemist. Veoloa kohustuse kaotamine riigisiseste vedude korral on valdkonnas tegutsevatele ettevõtjatele soodsa mõjuga, kuna vähendatakse halduskoormust ning lõhkematerjali riigisisene vedu muutub oluliselt paindlikumaks. Kuna veoloal märgitakse vedaja andmed, lõhkematerjali andmed tootepõhiselt ja ka marsruut ning veoluba väljastatakse kuni kaheks aastaks, tähendas veoloal märgitud oluliste asjaolude muutumine (näiteks toodete lisandumine) varem uue veoloa taotlemist, millega kaasnes ka riigilõiv summas 130 eurot. Seejuures veoloa menetlusaeg on üldjuhul 6–10 tööpäeva. Praktikas on ettevõtjatel väga keeruline kõiki veotingimusi kaheks aastaks ette ennustada. Teatise puhul ei pea muudatuste järel enam loamenetlust läbima ja ettevõtjad saavad veetavaid tooteid ja kaasatud koostööpartnereid paindlikumalt vahetada. Kuna riigisiseseid veolube taotletakse aastas kümnekond, on otsene mõju ettevõtjate halduskoormusele mõõdukas ja finantsmõju riigilõivu näol väheoluline, kuid paindlikkuse lisamine soodustab oluliselt konkurentsi ja aktiivset majandustegevust.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: TTJA, PPA, Kaitsepolitseiamet

Riigisisese veoloo asendamine veoteatisega vähendab vähesel määral halduskoormust veolubade menetluste arvu vähenemise tõttu. Riigilõivu laekub vähem suurusjärgus 1000–2000 eurot aastas. Veoteatis annab julgeolekuasutustele parema ülevaate lõhkematerjali vedudest ja võimaldab seega vajaduse korral operatiivselt täiendavaid julgeolekumeetmeid rakendada (näiteks nõuda marsruudi muutmist). Mõju riigiametite halduskoormusele on mõõdukas, kuid positiivne.

Mõju valdkond: sotsiaalne mõju

Sihtrühm: elanikkond

Veoloo asendamine riigisiseste vedude puhul veoteatisega (vedu käitamisloaga hoiukohast kasutamiskohta) ei too elanikkonna jaoks kaasa otseselt tajutavaid muudatusi. Muudatus tagab mõnevõrra tõhusama järelevalve lõhkematerjali vedude üle, mis kaudselt suurendab vähesel määral ühiskonna turvatunnet.

Riigilõivuseadus

Kavandatav muudatus: amatöörraadiojaama tööloa riigilõivu muutmise.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: raadioamatööri tööloa taotlejad

Muudatus ei avalda raadioamatööridele finantsmõju, kuid sellel on positiivne mõju halduskoormuse vähenemise näol. Kuigi riigilõivu summa kahekordistub, kahekordistub ka loa kehtivusaeg. Seega jääb kulu loa kehtivusaasta kohta samaks. Positiivne mõju seisneb selles, et loa uuendamise ja riigilõivu tasumisega seotud toiminguid tuleb edaspidi sooritada poole harvemini, mis säästab loaomaniku aega ja vaeva.

Kavandatav muudatus: proportsionaalse riigilõivusüsteemi kehtestamine raadioteenuse sageduslubadele.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: raadioteenuse osutajad, sh lühiajalise raadioteenuse osutamiseks sageduslubade taotlejad

Muudatused on seotud raadioteenuse osutamiseks mõeldud sageduslubade kehtivusaja pikendamise ja muudatuse järel tasuvad ettevõtjad riigilõivu täpselt selle perioodi eest, kui nad sagedusressurssi kasutavad. Kuupõhine arvestus ja proportsionaalne tasu loa tingimuste muutmise eest annavad ettevõtjatele paindlikkuse oma tegevuse planeerimisel ja sagedusvajaduse muutmisel.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: TTJA

Muudatus muudab riigilõivude administreerimise loogilisemaks ja õiglasemaks. Süsteem tagab, et riigi tulu piiratud ressursi kasutamise eest on otseses vastavuses eraldatud ressursi mahu ja kasutusajaga. Selged arvutuspõhimõtted muudavad menetlusprotsessi läbipaistvamaks.

Kavandatav muudatus: digitaaltelevisiooni ja -raadio sageduslubade riigilõivumäärade ühtlustamine.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: digiraadio teenuse osutajad

Muudatusel on positiivne majanduslik mõju digiraadio teenuse pakkujatele, kuna nende tegevuskulu (riigilõiv) väheneb. Kaotatakse põhjendamatu erisus ja turg muutub loogilisemaks.

Kavandatav muudatus: aegunud riigilõivumäärade kaotamine (väga suure võimsusega saatjad).

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: sideturul tegutsevad ettevõtjad

Otsene majanduslik mõju puudub, kuna keegi neid lõivumäärasid enam ei kasuta. Kaudne mõju on positiivne, kuna muudatus muudab õigusruumi selgemaks ja arusaadavamaks.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: TTJA

Muudatus on osa hea õigusloome tavast, mille käigus õigusruumi korrastatakse ja kaotatakse aegunud sätted. Mõju on positiivne regulatsiooni kvaliteedi seisukohast.

Kavandatav muudatus: satelliitside maajaamade riigilõivude korrigeerimine.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: satelliitsideteenuse pakkujad, sideteenuste osutajad

Muudatusel on turgu korrastav mõju. Globaalsetele satelliitsideteenuse pakkujatele tähendab see tegevuskulude kasvu Eestis, kuna nad peavad hakkama sagedusressursi eest tasuma suuremat ja õiglasemat lõivu. Kohalikele Eesti sideettevõtjatele on mõju aga selgelt positiivne. See kaotab turumoonutuse, kus globaalsed konkurendid said väärtusliku ressursi kätte põhjendamatu odavalt. See loob Eesti ettevõtjatele võrdsemad konkurentsitingimused, kuna kõik turuosalisel tasuvad sarnase teenuse pakkumiseks vajaliku ressursi eest võrreldavat hinda.

Tarbijakaitseseadus

Kavandatav muudatus: nähakse ette, et reeglina vaatab tarbijavaidlusasja läbi ja lahendab vaidluse ainuisikuliselt komisjoni esimees.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: TTJA

Mõju TTJA-le on väheoluline, kuivõrd juba praegu lahendab suurema osa vaidlusi ära komisjoni esimees ainuisikuliselt, st ilma tarbijate ja kauplejate esindajat kaasamata. 2024. a tarbijavaidluste komisjoni tegevusaruande kohaselt lahendas komisjon 2024. aastal vaidluse otsusega 955 juhtumil ning 806 otsust vormistas komisjoni esimees ainuisikuliselt, mis tähendab, et 85% otsustest lahendab juba praegu komisjoni esimees üksi.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: tarbijad ja kauplejad, kes osalevad tarbijavaidluste komisjoni menetluses

Mõju tarbijatele ja kauplejatele on väheoluline, sest ka komisjoni praeguse praktika kohaselt teeb esimees otsuse ainuisikuliselt, kui vaidluse asjaolud on selged.

Kavandatav muudatus: kaotatakse tarbijavaidluste komisjoni sekretariaadi kohustus koostada istungitest mahukaid protokolle ning see asendatakse istungi helisalvestamise kohustusega.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: TTJA

Mõju TTJA-le on positiivne ning oluline, sest praegu koostab tarbijavaidluste komisjoni sekretariaat mahukaid ja aeganõudvaid protokolle, kuigi tänapäevased digilahendused võimaldavad istungeid protokollida helisalvestades, mis võtab oluliselt vähem aega.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: tarbijad ja kauplejad, kes osalevad tarbijavaidluste komisjoni menetluses

Mõju kauplejatele ja tarbijatele on väheoluline, sest tulevikus istungeid küll ei protokollita, kuid istungid helisalvestatakse ning menetlusosalistel ja komisjonil on võimalik ikkagi hiljem tutvuda istungi helisalvestisega.

Kavandatav muudatus: antakse tarbijavaidluste komisjoni sekretariaadile uus pädevus – otsustada menetluse alustamata jätmise või lõpetamise üle.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: TTJA

Mõju TTJA-le on positiivne ja oluline, sest komisjoni esimehi tasustatakse tunnipõhiselt, mis on kulu riigieelarvele. Kui edaspidi teeb selliseid otsuseid komisjoni sekretariaat, tähendab see rahalist kokkuhoidu. Komisjoni sekretariaadil olulist töökoormuse kasvu ei ole, sest juba kehtiva regulatsiooni alusel vormistab sellised otsused komisjoni esimees sekretariaadi ettepanekul.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: tarbijad ja kauplejad, kes osalevad tarbijavaidluste komisjoni menetluses

Mõju kauplejatele ja tarbijatele on väheoluline, sest kehtiva regulatsiooni kohaselt on otsuse vormistamise pädevus komisjoni esimehel, kes teeb otsuse vastavalt sekretariaadi ettevalmistatud ettepanekule. Seega on juba praegu komisjoni sekretariaadil pädevus ja kogemus selliste otsuste tegemiseks, kuid need vormistab esimees.

Kavandatav muudatus: suurendatakse nõude suurust, mille korral võib komisjon jätta kaebuse menetluse võtmata või menetluse lõpetada (30 eurolt 50 eurole).

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: TTJA

Mõju TTJA-le on oluline, kuna eeldatavasti väheneb vaidluste arv, mida tarbijavaidluste komisjonis lahendatakse. TTJA on ise hinnanud, et vaidluste arv väheneb maksimaalselt 14%,

seega teatud määral väheneb TTJA töökoormus. Samas säilib võimalus võtta menetlusse ka alla 50-euroseid nõudeid, kui komisjon leiab, et see on oluline näiteks praktika kujundamiseks.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: tarbijad ja kauplejad, kes osalevad tarbijavaidluste komisjoni menetluses

Mõju tarbijatele on oluline, kuivõrd komisjonil on õigus keelduda alla 50-euroste nõuete menetlemisest, v.a siis, kui see on oluline praktika kujundamise seisukohast. Kuivõrd TTJA hinnangul langeks menetlusest välja kõige rohkem 14% vaidlustest, ei ole tegemist suure muudatusega.

Mõju kauplejatele on samuti oluline, sest kuigi osalemine tarbijavaidluste komisjoni menetluses on vabatahtlik, osaleb selles suur osa kauplejatest ja nad ei peaks enam tarbija väikeste nõuete kohta vastuseid ja seisukohti kirjutama.

Kavandatav muudatus: komisjoni esimehele antakse õigus otsustada suulise istungi vajalikkuse või mittevajalikkuse üle.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: TTJA

Mõju TTJA-le on suur, sest kehtiva regulatsiooni kohaselt puudub komisjonil alus keelduda suulise istungi korraldamisest, kui tarbija seda soovib, kuigi tegelikult on vaidluse asjaolud selged. Seega antakse komisjoni esimehele kaalutusõigus otsustada, kas istungi korraldamine on vajalik või mitte. Seega väheneb TTJA töökoormus, sest istungeid korraldatakse üksnes siis, kui komisjoni esimees selleks vajadust näeb.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: tarbijad ja kauplejad, kes osalevad tarbijavaidluste komisjoni menetluses

Mõju menetlusosalistele on väheoluline, sest suurem osa vaidlusi lahendatakse ka praegu ära kirjalikus menetluses ning suulisi istungeid korraldatakse väga harva.

Tubakaseadus

Kavandatav muudatus: täpsustatakse, et tubakatoote ja tubakatootega seonduva toote müügisaaliga müügikoht on kaupleja valduses asuv selgelt eristatav ja piiritletud eraldi ruum või ruumi osa, kuhu tarbija siseneb tehingu tegemiseks.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: tubakatoodete jaemüüjad, avalike ürituste korraldajad

Mõju võib pidada väheoluliseks, aga positiivseks. Muudatus loob õigusselgust ja ettevõtjad saavad paremini aru, millised tingimused peavad olema täidetud, et müügikoht vastaks seadusele. See vähendab vaidlusi ja menetlusi ning toetab ausat konkurentsi.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: TTJA, valla- ja linnavalitsused

Õigusselgus müügikoha definitsioonis vähendab järelevalveasutuste koormust, kuna väheneb vaieldavate juhtumite arv ja seaduse tõlgendamiseks kuluv aeg.

Turismiseadus

Kavandatav muudatus: muudatuse tulemusel esitavad turismiettevõtjad edaspidi tagatise dokumendid TTJA-le üksnes majandustegevuse registri kaudu (Eesti teabevärava või notari kaudu), nii nagu esitatakse ka majandustegevusteateid.

Mõju valdkond: majanduslik mõju

Sihtrühm: reisiettevõtjad, kellel on turismiseaduse tähenduses kohustus omada tagatist ning § 15¹ kohaselt esitada sellekohane tõend TTJA-le. Majandustegevuse registri kohaselt on 12.08.2025. a seisuga 326 ettevõtjat, kes on teatanud, et tegutsevad reisiettevõtjana. Nendest 209 reisiettevõtjat on tagatiskohustuslased ehk on kohustatud omama tagatist ning seadnud kas ühe või mitu tagatist.

Suurem osa reisiettevõtjatest esitab tagatise dokumendi juba praegu majandustegevuse registri kaudu. Muul viisil (e-posti teel) esitab tagatise dokumendi TTJA hinnangul iga kuu vaid 10–15 reisiettevõtjat. Seega on muudatusest mõjutatud sihtrühm väike.

Ka muudatuse mõju on sihtrühmale pigem väike, kuna eelnõuga muutub vaid see, mil viisil võib dokumenti edaspidi TTJA-le esitada. Kui varem sai seda teha mitmel viisil, siis nüüd saab seda teha vaid majandustegevuse registri kaudu. Kuivõrd samad ettevõtjad niikuinii esitavad juba teisi dokumente majandustegevuse registri kaudu, siis muudatus ei tekita neile olulist negatiivset mõju. Küll aga ühtlustub dokumentide esitamine ning see omakorda muudab riigiasutusega suhtlemise lihtsamaks ja kiiremaks. Samuti vähendab see ettevõtja halduskoormust, kuna reisiettevõtja peab niikuinii majandustegevuse registrisse sisse logima, et sinna tagatise andmed lisada, mille käigus on tal praegu võimalus (mitte kohustus) kohe ka tagatise dokument samasse üles laadida. Muudatuse tulemusena on ettevõtjal kohustus see dokument sealsamas lisada, mis tähendab, et ettevõtja ei tee lisaks registris tegutsemisele midagi e-posti teel. Kokkuvõtlikult on mõjutatud sihtrühm väike ning muudatusel on väike, kuid positiivne mõju.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste korraldusele ning avaliku sektori tuludele ja kuludele

Sihtrühm: TTJA

Muudatus aitab tagada TTJA-s avaliku ressursi tulemusliku ja efektiivse kasutuse, vähendades koormust, mis tekib tagatisega seotud andmete ja dokumentide eri viisil vastuvõtmisel, registreerimisel ja vastavuse kontrollimisel. Reisiettevõtjaid, kes esitavad oma tagatist tõendava dokumendi e-posti teel, on iga kuu hinnanguliselt 10–15. E-posti teel saadetud dokumentide vastuvõtmisele kulub iga kuu pea üks tööpäev, kui arvestada kõikide ametnike tööd, kes e-kirjade vastuvõtmise, registreerimise ja menetlemisega TTJA infosüsteemis tegelevad.

Juhul, kui reisiettevõtja esitab tagatise dokumendi majandustegevuse registri kaudu, jääb see osa tööst (s.o dokumendi menetlemine TTJA infosüsteemis enne majandustegevuse registrisse jõudmist) ära ning amet saab tööressurssi säästa. Seega väheneb TTJA töökoormus tagatist tõendava dokumendi menetlemisel. Mõju on oluline.

Mõju valdkond: sotsiaalne mõju

Sihtrühm: tarbijad (reisijad)

Muudatusel on reisi-ettevõtjate teenuseid tarbivatele inimestele kaudne mõju seeläbi, et TTJA saab oma töö efektiivistamise tõttu rohkem aega ja ressursi suunata järelevalvesse ning seeläbi aidata rohkem kaasa tarbijate õiguste tagamisele.

Väärismetalltoodete seadus

Kavandatav muudatus: väärismetalltoodete nimemärgise registreerimine muudetakse ühekordseks tegevuseks. Erandina säilib nimemärgise registreeringu uuendamise kohustus juhul, kui nimemärgise registreerimisel sissevedaja esitatud sisseveetava väärismetalltoote valmistanud ettevõtja kirjalik nõusolek on tähtajaline.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: väärismetalltoodete valmistajad ja sissevedajad

Nimemärgiste registris on 304 kehtivat registreeringut. 2023. aastal esitati 25 taotlust, 2024. aastal 39 taotlust ja 2025. a I poolaastal 12 taotlust. Tähtajatu registreering vähendab halduskoormust ja kulu riigilõivu maksmiseks. Seisuga 30.06.2025 on nimemärgise registris 306 „korras“ staatusega ettevõtjat (aktiivsed turuosalised), lisaks 23 „kehtetu“ ja 21 „kustutatud“ staatusega ettevõtjat ning 425 arhiveeritud üksust, mistõttu tähtajatu registreering vähendab halduskoormust ja kulusid vähemalt 300 ettevõtjal. Mõju on väheoluline, kuid ettevõtjatele soodne.

Mõju valdkond: mõju riigivalitsemisele

Sihtrühm: TTJA

TTJA-l väheneb järk-järgult iga-aastane töökoormus (menetlused), mis viimastel aastatel on olnud Metrosert AS-il suurusjärgus 25–39 taotlust aastas. Metrosert AS-i andmed on esitatud, sest nimemärgise registreerimise kohustus anti Metrosert AS-ilt TTJA-le üle aastal 2025. Kuna enamik registreeringuid on juba pikendatud kümneks aastaks, avaldub mõju töömahule järk-järgult. Mõju on mõõdukas, kuid toob kaasa selge töökoormuse vähenemise ja ressursi vabanemise.

Mõju valdkond: õiguslik ja sotsiaalne mõju

Sihtrühm: tarbijad

Muudatus ei mõjuta tarbijate õigusi ega toote ohutust. Nimemärgis säilib vastutuse tähisena ja järelevalve väärismetalltoodete vastavuse üle jätkub kehtiva korra alusel. Mõju on väheoluline.

7. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Alkoholiseaduse kavandatavate muudatuste rakendamise eeldatavate lisakulude kohta ei ole teinud ettearveid. Eelnõuga tehtavate muudatuste rakendamise tulemusena tekib mõningane aja ja raha kokkuhoid. Protsessid muutuvad kiiremaks ning mingis matus saab vabanevat inim- ja raharessursi suunata prioriteetsematesse tegevustesse. Kohalikele omavalitsustele muudatused lisategevusi ega -kohustusi kaasa ei too.

Elektroonilise side seaduse ja riigilõivuseaduse kavandatavate muudatuste rakendamise eeldatavaid olulisi kulusid ja tulusid riigieelarves ei teki. Muudatused vabastavad töökoormuse vähendamise kaudu mõningal määral riigi ressursi.

Lõhkematerjaliseaduse kavandatavate muudatuste rakendamisega lisatulusid riigieelarvesse ei laeku. Riigieelarvesse laekuv tulu väheneb, sest loakohustuse asendamise tõttu teatamiskohustusega kaob ettevõtjatel ära riigilõivu tasumise kohustus. Kohalikele omavalitsustele muudatused lisategevusi ega -kohustusi kaasa ei too.

Tarbijakaitseaduse kavandatavate muudatuste rakendamisega ei kaasne lisakulusid riigieelarvest, muudatused tagavad aja ja raha kokkuhoiu TTJA-le ning seeläbi ka riigieelarvele, kuivõrd TTJA tegevust rahastatakse riigieelarvest.

Tubakaseaduse kavandatavate muudatuste rakendamisega ei kaasne lisakulusid riigieelarvest. Eelnõuga tehtavate muudatuste rakendamise tulemusel tekib väike ajakokkuvõid. Kohalikele omavalitsustele muudatused lisategevusi ega -kohustusi kaasa ei too.

Turismiseaduse kavandatavate muudatuste rakendamisega ei kaasne lisakulusid riigieelarvest, muudatused annavad TTJA-le ajakokkuvõidu, mis võimaldab tööd efektiivistada ning seeläbi riigieelarvest saadud raha efektiivsemalt kasutada.

Väärismetalltoodete seaduse kavandatavate muudatuste rakendamisega lisatulusid riigieelarvesse ei laeku. Tähtajatu registreeringu kehtestamine nimemärgiste registris vähendab ettevõtjate halduskoormust ja riigilõivu tasumisega tekkivat kulu, mistõttu väheneb mõnevõrra riigieelarvesse laekuv tulu. Kohalikele omavalitsustele muudatused lisategevusi ega kohustusi kaasa ei too.

8. Rakendusaktid

ESS-is tehtavate muudatuste jõustumisel muutuvad kehtetuks järgmised volitusnormi kaotavad määrused:

1. majandus- ja kommunikatsiooniministri 21. aprilli 2005. a määrus nr 46 „Tehnilise Järelevalve Ameti tehnilise järelevalve teostamise statsionaarsete seadmete paiknemise piirkonnad“ (RT I, 13.04.2017, 2);
2. majandus- ja kommunikatsiooniministri 1. juuli 2011. a määrus nr 61 „Raadiosageduste kasutamise õiguse üleandmise ja kasutuslepingu alusel kasutamiseks andmise kord“ (RT I, 06.07.2011, 5);
3. majandus- ja kommunikatsiooniministri 19. oktoobri 2005. a määrus nr 127 „Nõuded kaabelvõrgu piirkonnas vastuvõetava televisiooniprogrammi edastamise teenuse osutamisele“ (RT I, 10.02.2012, 17).

Eelnõuga seoses muudetakse majandus- ja kommunikatsiooniministri 28. märtsi 2005. a määrust nr 37 „Raadioamatöörile kvalifikatsiooni andmise ja raadiosageduste amatöörraadioside otstarbel kasutamise kord“, mille muutmise kavand on lisatud seletuskirjale.

9. Seaduse jõustumine

Eelnõuga kavandatavad muudatused jõustuvad üldkorras ehk kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, v.a eelnõu §-ga 7 tehtav turismiseaduse muudatus, mis jõustub 30. päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu Justiits- ja Digiministeriumile, Rahandusministeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeriumile, Siseministeriumile ning Sotsiaalministeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Kaitsepolitseiametile, Politsei- ja Piirivalveametile, MTÜ-le Eesti Kulla- ja Kellaliit, MTÜ-le Eesti Metallikunstnike Liit, MTÜ-le Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, MTÜ-le Eesti Kaupmeeste Liit, MTÜ-le Eesti E-Kaubanduse Liit, MTÜ-le Eesti Turismi- ja Reisifirmade Liit, MTÜ-le Alkoholitootjate ja Maaletoojate Liit, MTÜ-le Eesti Õlletootjate Liit, MTÜ-le Eesti Väikepruulijate Liit, Eesti Rahvusringhäälingule, MTÜ-le Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, MTÜ-le Eesti Meediaettevõtete Liit ning MTÜ-le Eesti Ringhäälingute Liit, MTÜ-le Reisibüroode Liit.

Algatab Vabariigi Valitsus 2025

(allkirjastatud digitaalselt)